

Kognitivní adaptace na zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí

Richard J. Crisp, Rhiannon N. Turner: Kognitivní adaptace na zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí. In: *Psychological Bulletin* Vol. 137, 2011, No. 2, str. 242–266

Rozmanitost je určující charakteristikou moderní společnosti, přesto se stále vede značná debata o výhodách, které přináší. Autoři tvrdí, že pozitivní psychologické a behaviorální výsledky lze pozorovat pouze tehdy, pokud je sociální a kulturní rozmanitost prožívána způsobem, který zpochybňuje stereotypní očekávání, a že pokud je tento předpoklad splněn, má zkušenost kognitivní důsledky, které rezonují napříč několika oblastmi. Model, vycházející z teorie a výzkumu sociální kategorizace, nastiňuje předpoklady a procesy, jejichž prostřednictvím se lidé kognitivně přizpůsobují zkušenosti se sociální a kulturní rozmanitostí a také výsledné mezioborové výhody, které to přináší. Důkazy jsou čerpány z řady zdrojů podporujících tento model, včetně práce o biculturalismu, vlivu menšin, kognitivním rozvoji, hrozbě stereotypu, produktivitě pracovních skupin, tvořivosti a politické ideologii. Autoři spojují řadu odlišných zkušeností s rozmanitostí a explicitně tvoří paralely mezi programy výzkumu, které se zaměřily jak na vnímání druhých, kteří jsou multikulturní, tak na samotnou multikulturnost. Zjištění z tohoto integračního přehledu naznačují, že prožívání rozmanitosti, které zpochybňuje očekávání, může nejen podpořit větší toleranci, ale také mít výhody přesahující vztahy mezi skupinami v různých aspektech psychologického fungování.

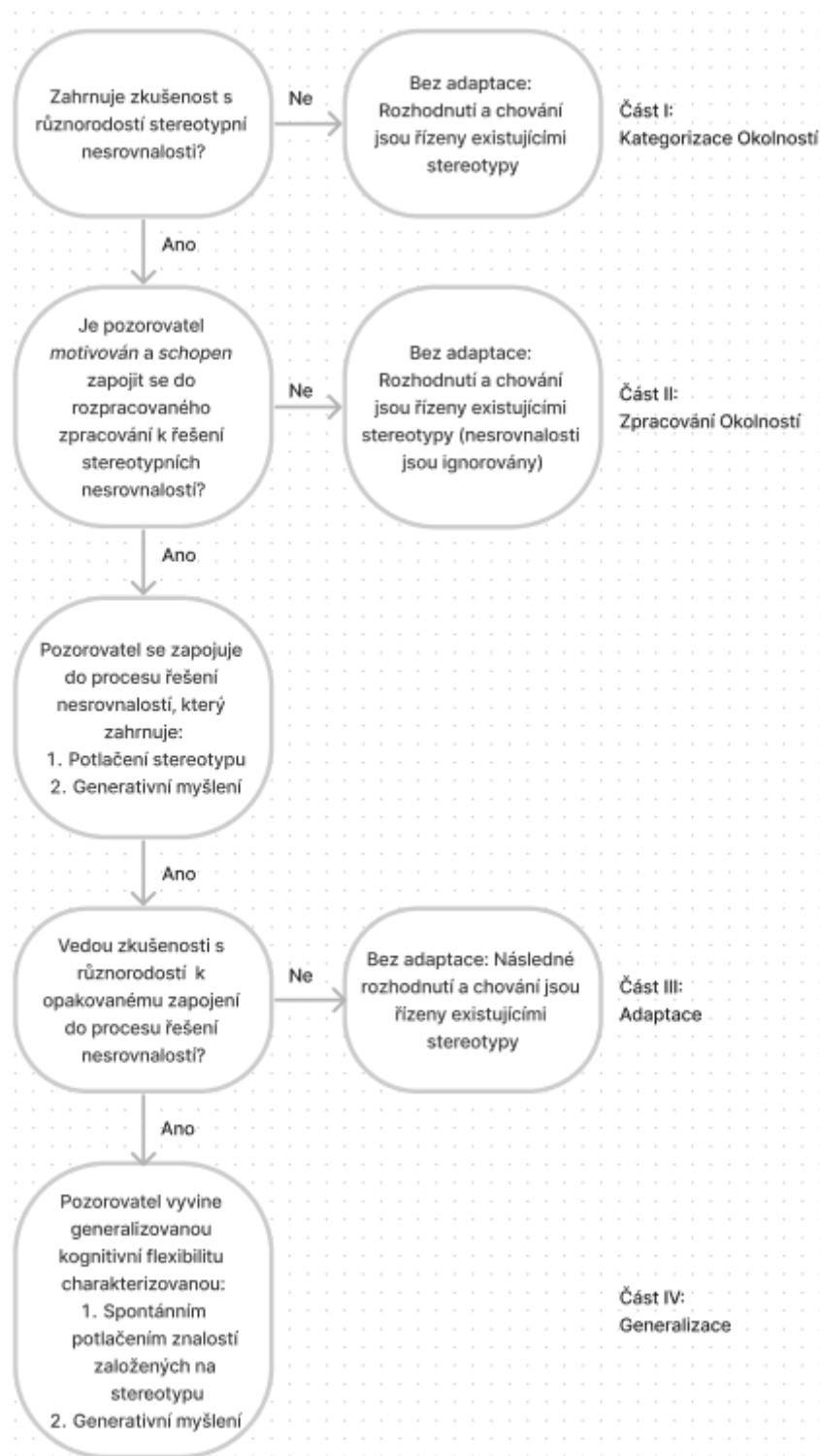
Klíčová slova: kultura, diverzita, sociální kategorizace

Amartya Sen, nositel Nobelovy ceny za ekonomii, tvrdí, že k vytvoření sociální harmonie musíme pochopit – a přijmout – složitost současných vztahů mezi skupinami (Sen, 2006, str. xiv). Tato myšlenka se odráží v hypotéze multikulturalismu (např. Berry, Kalin, & Taylor, 1977; Lambert & Taylor, 1990; Yinger, 1994) tvrzením, že podpora udržování odlišných kulturních, etnických a náboženských identit, může vést k větší toleranci. Jiní autoři však naznačují, že multikulturní rozmanitost může ohrozit sociální soudržnost, což má za následek nejen špatné vztahy mezi skupinami (Schlesinger, 1992), ale celou řadu negativních výsledků pro jednotlivce včetně stresu, tísně a marginalizace (Rudmin, 2003). V tomto článku navrhujeme tezi, že prožívání rozmanitosti může jednotlivcům přinést významné funkční výhody za podmínek, které lze odvodit z teorie a výzkumu o sociální kategorizaci. Konkrétně tvrdíme, že rozmanitost musí být prožívána způsobem, který zpochybňuje stereotypní očekávání, že jednotlivci musí být

motivováni a schopni zapojit se do řešení výsledných stereotypních nesrovnalostí, a že když jsou splněny tyto předpoklady, zkušenost bude mít kognitivní důsledky, které rezonují napříč mnoha doménami. V následujícím textu navrhujeme model kognitivní adaptace na zkušenost sociální a kulturní rozmanitosti, poskytujeme přehled podpůrných zdrojů a diskutujeme o důsledcích naší analýzy pro sociální vědce, odborníky z praxe a politiky, kteří se snaží pochopit a využít sílu této určující charakteristiky moderní společnosti.

Naším ústředním tvrzením je, že zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí může za správných podmínek zahrnovat řešení protichůdných stereotypních očekávání. Když k tomu dojde, a pokud jsou vnímatelé motivováni a schopni zapojit se do procesu řešení těchto nesrovnalostí, stimuluje se rozvoj větší kognitivní flexibility. Navrhujeme, že tento proces může být specifikován prostřednictvím oddělitelných kognitivních složek, které zahrnují potlačení stereotypních znalostí a stimulaci generativního myšlení. Výsledkem opakovaného zapojení tohoto procesu je forma kognitivní adaptace na obecné prožitky, která vyžaduje řešení protichůdných kategorických referenčních rámců, s odpovídajícím usnadněním výkonu napříč řadou oblastí úsudku. Při formulování této teze zařazujeme zjištění z nesourodých zdrojů, včetně těch o sociální kategorizaci (Crisp & Hewstone, 2007), kognitivním vývoji (Bigler & Liben, 1992), biculturalismu (Benet-Martínez, Lee, & Leu, 2006), multikulturní ideologii (Verkuyten, 2005), kognitivní složitosti (Tadmor & Tetlock, 2006) a organizační rozmanitosti (van Knippenberg, De Dreu, & Homan, 2004). Nejvíce provokativním závěrem naší analýzy je, že zkušenost se stereotypně náročnou diverzitou přináší výhody, které zajistí větší toleranci a pozitivnější meziskupinové postoje vedoucí k vyšší sebeúčinnosti, posilování sebeúcty, kreativity, inovací při řešení problémů, tendenci zpochybňovat nelegitimní autoritu a podporovat sociální změny. Zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí proto nemusí být jen nápomocna podpoře většího rovnostářství ve společenských postojích a chování, ale má také širší význam pro psychologický blahobyt jednotlivců, skupin, organizací, sociálních a politických systémů.

Tento přehled je prezentován ve čtyřech částech, které postupně budují podporu pro odlišné prvky navrhovaného modelu Kategorizace-Procesní-Adaptace-Generalizace (CPAG). Model je nastíněn na obrázku 1.

V první části se zabýváme nedávným výzkumem mnohočetné sociální kategorizace, který uvádí literatura o sociální i vývojové psychologii. Náš model je založen na porozumění psychologickým kognitivním procesům, které jsou základem sociální kategorizace a vztahu mezi těmito procesy a meziskupinovými postoji. Poslední popsany vývoj poskytuje ústřední principy navrhovaného modelu. Vycházíme z Fiskeho a Nebergovy (1990) duální teorie dojmu formace procesů a podrobně popisujeme, jak vystavení různorodosti, která vyžaduje vyřešení stereotypních

nesrovnalostí, vyvolává posun ve způsobu, jakým lidé přemýšlejí o kategoriích a používají je ve vnímání osob. To vede k pozitivnějším meziskupinovým postojům a menší závislosti na stereotypech při formování dojmů o druhých. Část I proto specifikuje podmínky sociální kategorizace, které jsou nutné pro start řešení nekonzistence. Pokud tyto podmínky nejsou splněny (a rozmanitost nezahrnuje stereotypní nesrovnalosti), pak se jednotlivci nebudou podílet na řešení nesrovnalostí.

Část I specifikuje požadované podmínky kategorizace. Nicméně, prožívání rozmanitosti, které splňuje tyto podmínky kategorizace, nepovede vždy k řešení nekonzistence. V části II jsme specifikovali podmínky zpracování, které musí být také splněny. Čerpáme zde z další významné teorie duálního procesu, z modelu pravděpodobnosti (Petty & Cacioppo, 1986), abychom definovali tyto podmínky zpracování. Pozitivní výstupy, které popisujeme, budou pozorovány pouze tehdy, pokud budou aktéři motivováni a schopni se zapojit do vypracovaného zpracování, které vyřeší zdánlivé stereotypní nesrovnalosti.

V části III se zabýváme teorií a výzkumem podporujícím hypotézu adaptace modelu. Identifikujeme kritické složky procesu, jehož prostřednictvím se jedinci kognitivně přizpůsobují různorodosti prožitků, které opakovaně vyžadují řešení stereotypních nesrovnalostí. Jedná se o potlačení stereotypních znalostí a stimulaci generativního myšlení. Vycházíme z osvědčených teoretických modelů samoregulace a popisujeme, jak se jedinci, kteří opakovaně prožívají stereotypně náročnou různorodost a opakovaně se zapojují do rozvinutého zpracování s cílem vyřešit odpovídající stereotypní nesrovnalosti, kognitivně přizpůsobují prožitku. Výsledkem je schopnost bez námahy potlačovat vliv stereotypních znalostí z celé řady hodnotících podmínek. Jedinci, kteří opakovaně nepociťují stereotypně náročnou rozmanitost a zapojují se do řešení nesrovnalostí, se kognitivně nepřizpůsobují, a proto i nadále považují sledování a potlačování stereotypních myšlenek za kognitivně náročné.

V části IV testujeme hypotézu zobecnění modelu, tedy předpověď, že studie splňující specifikace uvedené v částech I, II a III lze nalézt napříč celou řadou oblastí úsudku. Zdůrazňujeme podpůrné studie sebekonstruktu a stereotypní hrozby, produktivity pracovních skupin, tvořivosti a ideologie. Docházíme k závěru, že zkušenost se stereotypně zpochybňující různorodostí má zobecněné výhody přesahující vztahy mezi skupinami, a že by proto bylo přínosné pro budoucí výzkum a politickou debatu přijmout víceúrovňovou analýzu sociální diference a různorodosti.

Zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí

Mnoho společností lze dnes popsat jako multikulturní, vytvořené globalizací, rostoucí geografickou mobilitou, válkami a humanitárními krizemi. Ve Spojeném království se narodilo 4,9 milionu lidí (8,3% populace) v zámoří (Úřad pro národní statistiku, 2001), zatímco ve Spojených státech pochází 33,5 milionu lidí (12% populace) ze zahraničí (Úřad pro sčítání lidu Spojených států, 2004). Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (2008) odhadl, že v první polovině roku 2008 požádalo o azyl v Evropě přes 120 000 osob, zatímco ve Spojených státech a Kanadě přes 42 200

osob. Lidé již nežijí v provinčních, homogenizovaných světech, které charakterizovaly velkou část lidských dějin. Tradiční sociální, kulturní a geografické hranice ustoupily stále složitějším reprezentacím identity. Pochopení dopadu rozmanitosti v současné společnosti vyžaduje analýzu toho, jak se lidé psychologicky přizpůsobují těmto novým sociálním skutečnostem. Jednu takovou analýzu nabízí výzkum akulturace.

Akulturation

Zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí není stejná pro každého a může vést k pozitivním i negativním výsledkům. Ačkoli společnosti mohou být v objektivním smyslu různorodé, pouze za určitých okolností se jednotlivci psychologicky zapojují do této sociální reality. Pochopení různých reakcí na rozmanitost je těžištěm teorie a výzkumu akulturace.

Akulturation popisuje proces, jehož prostřednictvím imigranti přicházející do nové země, psychologicky reagují na novou sociální realitu, ve které musí řešit potenciální konflikty mezi jejich původní kulturní identitou a novou identitou hostitelského národa (Berry & Annis, 1974). Naposledy byla definována jako „proces kulturní a psychologické změny, který je výsledkem setkání kultur“ (Sam & Berry, 2010, str. 472). Ústředním bodem konceptu jsou čtyři akulturační strategie. Tyto strategie, navržené Berry (1980, 1997), odrážejí rozdíly, do jaké míry je akulturující se jedinec motivován navázat kontakt s hostitelskou kulturou a/nebo udržovat spojení s jeho původní kulturou.

První strategií je asimilace do dominantní, hostitelské kultury (např. pákistánská britská osoba identifikující se pouze jako Brit). Druhá strategie spočívá v oddělení od dominantní kultury, ztotožnění se s původní kulturou (např. pákistánský Brit identifikující se pouze jako Pákistánec). Případně by mohlo být učiněno rozhodnutí o odmítnutí obou kultur, což je strategie označovaná jako marginalizace (např. pákistánský Brit, který se neidentifikuje ani jako Pákistánec, ani jako Brit). Nakonec se jedinec může pokusit spojit obě kultury do své identity (např. pákistánská britská osoba označující se jako Pákistánec i Brit), strategie zvaná integrace. Jednotlivci, kteří zvolí tuto poslední strategii, kteří udržují svůj původní pocit identity a zároveň sdílí identitu hostitele a jsou zbláhli v jednání s oběma kulturami, jsou známí jako biculturní nebo multikulturní (Nguyen & Benet-Martínez, 2007; Phinney & Alipuria, 2006; Ramirez, 1983).

Tato taxonomie poskytuje způsob, jak definovat zkušenost sociální a kulturní rozmanitosti. Předpokládá se, že volba strategie akulturními jedinci, je produktem dvojí motivace: (a) do jaké míry si jedinec přeje udržet své kulturní dědictví a identitu a (b) do jaké míry si přeje navázat kontakt se svým hostitelským státem. Jedinec se může ztotožnit s oběma, s jednou, nebo s žádnou ze sociálních kategorií, které se nabízejí. Pouze tehdy, když si zvolí integrační strategii, může být považován za biculturní nebo multikulturní. Dispoziční a situační faktory mohou ovlivnit, která z těchto motivací převažuje. Například u přistěhovalců, kteří zažívají vysokou míru diskriminace, bylo zjištěno, že s větší pravděpodobností preferují oddělení, zatímco

ti, kteří zažívají méně diskriminace, preferují integraci nebo asimilaci (Berry, 2006; Jasinskaja-Lahti, Liebkind, & Solheim, 2009). Zkušenost s diskriminací je jedním z faktorů, který může vyvolat negativní reakci na zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí. Tyto negativní reakce se souhrnně označují jako akulturní stres (Berry & Annis, 1974).

Akulturní stres

Akulturní stres se může projevit jako „nejistota, úzkost a deprese“ (Sam & Berry, 2010, s. 473–474), a také jako obecné snížení pohody a sebeúcty (Ward, 1996).

Stejně jako vyrovnávání se s diskriminací a rasismem může být pro emigranty zdrojem stresu pouhé vyrovnávání se s konfliktem hodnot, postojů a způsobu života, který vzniká mezi jejich původní kulturou a kulturou většinové nebo hostitelské společnosti (Berry & Annis, 1974; Phinney, Lochner, & Murphy, 1990). Tam, kde původní a hostitelská kultura nejsou neslučitelné, akulturační stres nevzniká (a de facto k asimilaci dochází). Nicméně tam, kde se kulturní rámce střetávají, existuje potenciál pro negativní výsledky.

Berry (1980, 1997) tvrdil, že tam, kde kulturní rámce vytvářejí hodnotový konflikt, je integrace nejlepší strategií, jak se vyhnout akulturačnímu stresu. Existují určité důkazy, které toto tvrzení podporují. Například bikulturní studenti uvádějí, že se cítí více v pohodě při interakci s jedinci mimo svou etnickou menšinovou skupinu (Buriel, Perez, De Ment, Chavez, & Moran, 1998). Schwarzer, Bowler a Rauch (1985) zjistili, že studenti z menšinových skupin, kteří byli zdatní v komunikaci s většinovou kulturou, neměli pouze vyšší úroveň sebeúcty než méně bikulturní jedinci, ale také uváděli, že zažívají méně rasového napětí a mezietnických konfliktů. Úspěšná akulturace, překonání akulturačního stresu, může být popsána jako adaptace. Adaptace byla obvykle definována jako výsledná psychická pohoda, zdraví, sociokulturní zdatnost, nízký stres a kulturní dovednost vyplývající z úspěšného řešení výzev, které představuje akulturace (Ward, 1996). Searle & Ward, 1990 (také Ward, 2001) rozlišili mezi psychologickou adaptací, která je emoční a psychickou pohodou jedince (deprese a úzkost), a sociokulturní adaptací, která je tím, jak úspěšně jedinec získává vhodné sociokulturní dovednosti pro efektivní život v nové kultuře (chování, školní výsledky a sociální kompetence). Výzkumy naznačují, že zatímco integrační strategie je nejvíce adaptivní, marginalizace je nejméně adaptivní a s největší pravděpodobností je spojena s akulturačním stresem (Berry, Phinney, Sam, & Vedder, 2006; Liebkind, 2001; Sam, Vedder, Leibkind, Neto, & Virta, 2008).

Tato práce ilustruje, že zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí nemá jednoznačné pozitivní výsledky a může mít znatelně negativní důsledky. Patří mezi ně stres, tíseň a řada dalších negativních psychologických a socio-emocionálních výsledků, zejména pokud představuje potenciál pro zapojení dvou kultur se zjevně protichůdnými postoji a hodnotami. Za těchto podmínek se mohou jednotlivci jednoduše rozhodnout ignorovat jeden z konfliktních kulturních rámců a zcela se stáhnout z hostitelské kultury. To znamená, že i když je rozmanitost objektivně

přítomná, může mít různorodé psychologické nebo behaviorální dopady. Nicméně výzkum uvedený výše naznačuje, že tam, kde jednotlivci dokážou překonat akulturační stres a plně se zapojit do původní kultury a hostitelské kultury, lze zabránit negativním sociálním, emocionálním a zdravotním důsledkům. A co je nejdůležitější, některé nedávné výzkumy naznačují, že mohou existovat zřejmé výhody integrace protichůdných kulturních rámců oproti tomu, co lze pozorovat u lidí, kteří přijímají monokulturní identitu. Tyto přínosy jsou patrné v rozsahu bikulturní pozorované úrovně kognitivní flexibility u jednotlivců.

Bikulturní jedinci a kognitivní flexibilita

Bikulturní jedinci si udržují svůj původní smysl pro identitu, a současně sdílí identitu hostitelské společnosti (Nguyen & Benet-Martínez, 2010; Phinney & Alipuria, 2006; Ramirez, 1983). Jinými slovy, jsou to jedinci, kteří se přizpůsobili integrací jejich protichůdné kulturní identity. Výzkum bikulturality prozkoumal řadu sociálních a kulturních dopadů spojených se spojením dvou nebo více různých kulturních rámců (Benet-Martínez, Leu, Lee, & Morris, 2002; Searle & Ward, 1990; Ward, 1996, 2001). Nejdůležitější pro zaměření tohoto přezkoumání je však výzkum, který naznačuje, že mohou existovat kognitivní výhody spojené se zkušeností těchto jedinců s kulturní rozmanitostí.

Pro začátek existuje několik teoretiků, kteří navrhli, že bikulturní lidé by mohli mít zkušenosti, které ovlivňují jejich kognitivní funkce pozitivním způsobem. Například Lorenzo-Hernandez (1998) tvrdil, že nepřetržitý kontakt, který mají bikulturní jedinci s členy dominantní skupiny, má dlouhodobější kognitivní přínos. Vede je to k tomu, aby se stali vysoce informovanými aktéry, kteří mají tendenci vykazovat méně stereotypních a konfirmačních předsudků a více tolerantních postojů. Navíc tvrdí, že bikulturní jedinci pochopí protichůdné kulturní předpoklady a využijí tyto znalosti k tomu, aby mysleli a chovali se vhodně v relevantních kontextech (Bhawuk & Brislin, 1992). Yamada a Singelis (1999) tvrdí, že tato schopnost by měla usnadnit komunikaci a integraci s oběma kulturami a že bikulturní jedinci mají zvýšenou schopnost chápat lidi, objekty a myšlenky méně rigidním, stereotypním způsobem ve srovnání s jedinci, kteří si osvojili pouze jednu kulturu.

Na podporu těchto tvrzení existují empirické důkazy. Gutierrez a Sameroff (1990) představili mexicko-americké a angloamerické matky, které popisovaly rodinu, v níž mělo dítě problémy s chováním, a požádali je o vysvětlení tohoto chování. Zjistili, že bikulturní mexicko-americké matky byly ve své analýze chování výrazně prozíravější než angloamerické matky. Konkrétně vysvětlovaly chování spíše tím, že určovaly interagující roli environmentálních, ústavních a psychologických vlivů, než aby určily jedinou příčinu (např. environmentální faktory). Podobně Buriel a kol. (1998) zjistili, že bikulturní děti, které svým latinskoamerickým rodičům tlumočí, si vedly lépe akademicky a měly větší akademickou a sociální účelnost ve srovnání s těmi, které tak nečinily.

Snad nejpřesvědčivější je výzkum Benet-Martínez et al. (2006). Požádali angloamerické (monokulturní) a čínskoamerické (bikulturní) vysokoškolské

studenty, aby napsali 10 prohlášení popisujících buď americkou kulturu; čínskou kulturu; nebo, v kontrolním případě, přírodní krajinu. Zjistili, že ve srovnání s kontrolním stavem jsou popisy čínských a amerických kultur u biculturních účastníků složitější než popisy monokulturních účastníků ve třech dimenzích.

Tento výzkum naznačuje, že biculturní jedinci mohou díky procesu integrace získat určitou míru zlepšené kognitivní flexibility, která umožňuje lepší výkon v souvisejících, ale odlišných oblastech atribučního nebo postojového úsudku. Ačkoli existují dobře specifikované sociální a zdravotní výsledky spojené s vyjednáváním konfliktních kulturních rámců (Berry a kol., 2006; Liebkind, 2001; Sam a kol., 2008; Shih & Sanchez, 2005), podle našich znalostí dosud neexistuje podrobný model toho, jak se mohou projevit typy pozorované kognitivní adaptace Benet-Martínez a kol. (2006) a další, za jakých podmínek budou s největší pravděpodobností pozorovány a jaký proces vede k pozorovaným generalizovaným kognitivním přínosům. Uvedení tohoto modelu je cílem tohoto přehledu.

Být multikulturálními a vnímat multikulturální druhé

Ačkoli koncept akulturačních strategií byl vytvořen s cílem zohlednit chování imigrantů při přizpůsobování se sociálním a kulturním požadavkům hostitelské společnosti, dnes se uznává, že tyto strategie se vztahují jak na imigranty, tak na původní (často většinové) členy hostitelské kultury. Jinými slovy, akulturace se netýká jen těch, kteří jsou zdrojem rozmanitosti (tj. jsou multikulturální), ale také těch členů většinové skupiny, kteří vnímají multikulturální druhé. Sam a Berry (2010) poznamenali, že „akulturační výzkum se z velké části zaměřil na uprchlíky, uchazeče o azyl, přistěhovalce, emigranty a původní, takzvané etnické menšiny...“, ale že „téměř o každém člověku žijícím v kulturně pluralitní společnosti lze říci, že zažívá nějakou formu akulturace“ (s. 473). Podobně Benet-Martínez et al. (2006) argumentovali tím, že zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí není omezena na tyto nové příchozí do hostitelské společnosti, a že příliv přistěhovalců představuje výzvu pro ty členy většinové skupiny, kteří mohou být také nuceni sladit nové kulturní perspektivy se svou definicí sociální reality.

Stejný potenciální stres spojený s akulturací může mít vliv na většinovou nebo hostitelskou skupinu. Kupříkladu akulturace může ohrozit identitu členů většinové skupiny a následně může vést k reaktivnímu nárůstu diskriminace s cílem znovu upevnit dominanci skupiny (viz Crisp, Stone & Hall, 2006; Gaertner & Dovidio, 2000; Hornsey & Hogg, 2000).

Tento rozdíl mezi vnímáním multikulturálních druhých a být multikulturální je ústředním tématem této recenze. Ústředním prvkem formulace modelu CPAG je integrace teoretické a empirické práce zaměřené na psychologický a behaviorální dopad jak vnímání sociálních kategorií, které jsou stereotypně nekonzistentní (např. dopad sociální kategorizace na meziskupinové postoje), tak jedince, který je členem sociálních kategorií, které jsou stereotypně nekonzistentní (např. biculturní tvůrčí výkon jedince).

Spojení výzkumu z obou těchto zdrojů je důležité ze dvou důvodů. Za prvé, podle našich znalostí se o takovou integraci nepokusila žádná předchozí recenze. V následujícím textu spojujeme zdroje, které mají společné zaměření na pochopení psychologických reakcí na zkušenosti s rozmanitostí, ale které dosud postupovaly souběžně bez teoretického nebo empirického propojení.

Za druhé, a to je možná nejdůležitější, nemohli jsme zformulovat náš model základních procesů, aniž bychom vzali tuto explicitně integrační perspektivu. Jak je patrné z následujícího, pouze čerpáním z různých linií výzkumu v rámci těchto dvou širokých oblastí výzkumu jsme schopni specifikovat všechny části navrhovaného modelu. Jako takové tvrdíme, že integrace těchto zdrojů je nejen důležitá a užitečná pro budoucí výzkum, ale je také kritická pro získání pochopení základních procesů, které mohou sjednotit různé pohledy na rozmanitost, od těch, které berou interkulturní perspektivu, až po ty, které berou sociální kognitivní perspektivu. V každé části přehledu zaznamenáváme, zda jsou převzaty důkazy z literatury zaměřené buď na multikulturní, nebo vnímající multikulturalismus, a v našich závěrech diskutujeme, kdy a jak jsou podobnosti a rozdíly mezi těmito literaturami důležité pro navrhovaný model a pro budoucí výzkum.

Závěrem poznamenáváme, že ačkoli se výše nastíněná práce o akulturaci zaměřila na rozdíly mezi kulturami, rozmanitost není definována pouze kulturní pluralitou. Stejně jako se západní společnosti stávají multikulturnějšími, hranice, které kdysi definovaly kategorie jako pohlaví, věk, sexualita, jsou pomalu, ale jistě narušovány. Rozmanitost není jen o rozdílech v rase, náboženství a kultuře; je to také rekonstruování sociálních a profesních rolí, které byly historicky definovány rigidními, konvergentními kategorickými hranicemi. Náš model kognitivní adaptace se vztahuje na tyto rozsáhlé zkušenosti s rozmanitostí, na majority i menšiny a na skupiny v kontextu definované nejen kulturou, ale i řadou sociálních rolí a kategorií. Navrhovaný model se vztahuje na jakoukoli situaci, v níž jsou zkušenosti s rozmanitostí definovány spojením zdánlivě protichůdných, stereotypně nekonzistentních, kategorických referenčních rámců.

Kognitivní adaptace na zkušenost s rozmanitostí

Jak je uvedeno výše, zkušenosti se sociální a kulturní rozmanitostí mohou mít široký záběr, a pokud zkušenost zahrnuje konfliktní sociální nebo kulturní rámce, může tato zkušenost způsobit stres, tíseň a marginalizaci. Výzkum však ukázal, že pokud jsou jedinci schopni úspěšně integrovat konfliktní rámce, nejen, že se zdá, že se vyhýbají negativním socio-emocionálním a zdravotním důsledkům (Berry a kol., 2006; Liebkind, 2001; Sam a kol., 2008; Shih & Sanchez, 2005), ale pravděpodobně získávají kognitivní flexibilitu. Naše recenze se zaměřuje na tyto potenciální výhody integrace. K tomu destilujeme základní prvky zkušeností s rozmanitostí nastíněné výše do procesního modelu kognitivní adaptace.

V části I se zabýváme výzkumem vícenásobné sociální kategorizace, konkrétně prací, která ukázala, jak řešení stereotypně nesourodých sociálních kategorizací zahrnuje kognitivně namáhavý proces zpracování. Naše tvrzení je, že dobře zavedené

kognitivní procesy zapojené do sladění stereotypně nekonzistentních kategorizací mohou poskytnout specifikaci základních procesů relevantních pro Berryho a spol. (2006) pojetí kulturní integrace. Začleněním tohoto výzkumu do základní sociální kategorizace významně rozšiřujeme použitelnost stávajících účtů akulturace. Je to proto, že integrace teorie kategorizace a výzkumu s těmito existujícími mezikulturními modely umožňuje zobecnění procesu za hranice imigrace a kulturních rozdílů na mnohem širší škálu oblastí, skupin a sociálních kontextů. Zároveň model poskytuje dosud nespecifikovaný popis předpokladů a procesů, které počítají s úspěšnou kognitivní adaptací na zážitky s rozmanitostí. V následujícím textu postupně specifikujeme a přezkoumáváme důkazy pro čtyři části modelu znázorněné na obrázku 1: podmínky kategorizace, podmínky zpracování, adaptace, a zobecnění. Model CPAG přitom poskytuje podrobnou specifikaci toho, jak může kognitivní adaptace na zážitky s rozmanitostí probíhat, podmínky, za kterých bude nejspíše pozorována, a jak vede k zobecněným kognitivním dopadům naznačeným ve výše nastíněné práci.

I. Kategorizační podmínky

Proč menšiny podněcují flexibilní myšlení

Začneme tím, že se na chvíli vzdálíme od složité reality mezikulturní integrace a zaměříme se na laboratorní výzkum zahrnující ad hoc sociální kategorie. Děláme to proto, abychom poskytli podklady pro naši specifikaci základních procesů zapojených do integrace sociálně různorodých kategorizací. Existuje v těchto vysoce kontrolovaných prostředích nějaký výzkum, který by poskytl vodítko k podmínkám, které mohou podpořit zvýšenou kognitivní flexibilitu? Inspirace v tomto případě pochází z výzkumu vlivu menšin a myšlenky, že menšiny mohou za správných podmínek stimulovat odlišné myšlení. Ve své průkopnické práci o sociálním vlivu Moscovici (1980) argumentoval, že v rámci většinového a menšinového vlivu fungují dva procesy. Tvrdil, že většina vytváří shodu prostřednictvím sociálního srovnávacího procesu. Tento proces nevyžaduje žádné hluboké zamyšlení nad touto problematikou, ale je charakterizován normativními obavami (tj. touhou zapadnout a vyhnout se sociálnímu vyloučení). Většina by proto měla vytvářet pouze veřejnou konformitu (compliance). Oproti tomu menšiny povzbuzují ostatní, aby se hlouběji zamysleli nad postojem, který zaujímají (aby se pokusili přijít na to, proč se drží svých zbraní). Dalším způsobem, jak to formulovat, je, že menšiny, které se označují za výrazné a nekonzistentní – příslušníci nadřazené kategorie definované a ovládané většinovou skupinou, mohou inspirovat k hlubšímu a detailnějšímu zpracování informací.

Typ zpracování zahrnutý v menšinovém vlivu rozpracovala Nemeth (1986), která navrhl, že vystavení menšinovým názorům může vést k rozdílnému myšlení, složitějšímu a systematictějšímu způsobu myšlení, v kontrastu s heuristickým myšlením spojeným s většinovým normativním vlivem. Nemeth poznamenala, že ačkoliv jsou lidé obvykle silněji ovlivněni většinovým názorem než názorem menšinovým, pokusy většiny i menšiny stimulují různé myšlenkové procesy a mají

kvalitativně odlišné důsledky pro řešení problémů a rozhodování. Tvrdila, že dokud je menšina důsledná a sebevědomá, budou ostatní nuceni pochopit, proč si je menšina svým názorem tak jistá, a že pro pochopení menšiny je nutné přehodnotit celou situaci, přičemž je třeba vzít v úvahu nejen názor menšiny, ale také alternativní perspektivy. Z toho důvodu by menšinové perspektivy měly generovat rozdílné myšlení a potenciál pro generování nových myšlenek. Vystavení se alternativním názorům vytváří konflikt a vyžaduje úsilí k vyřešení tohoto konfliktu. Vzhledem k tomu, že jednotlivci obvykle zauímají většinové postoje mnohem rychleji než názory menšiny (Asch, 1956; Nemeth & Wachtler, 1983), uvažování o menšinovém názoru zahrnuje delší období konfliktu a v důsledku toho větší kognitivní úsilí a více tematicky relevantní a hloubkové zpracování informací. Účastníci, vystavení menšinovým názorům, věnují pozornost více aspektům situace, zapojují se do rozdílnějšího myšlení a mají větší pravděpodobnost, že odhalí nová řešení a dospějí k novým rozhodnutím než ti, kteří jsou vystaveni většinovým názorům. Je důležité poznamenat, že Nemeth tvrdí, že směr myšlenkových procesů nemusí vždy směřovat k menšinovému pohledu, ale spíše může být zdůrazněno přemýšlení o problému jako takovém.

V řadě studií (např. Nemeth & Kwan, 1985; Nemeth & Wachtler, 1983; pro recenzi viz Nemeth, 1986) účastníci vystavení pokusům menšinových skupin při řešení problémů přišli s více neotřelými způsoby řešení v následném úkolu než účastníci, kteří se dozvěděli o pokusech většiny. Při úkolu rozhodování také Nemeth (1977) pozorovala, že falešní porotci nuceni dospět k jednomyslnému rozhodnutí (tudíž museli brát v úvahu menšinová stanoviska) měli tendenci zvažovat důkazy podrobněji a déle jim trvalo dospět k rozhodnutí než porotci, kteří mohli dospět k většinovému rozhodnutí. Nemeth (1986) tvrdila, že rozdílné myšlení se ukázalo být základním prvkem tvořivosti, protože zahrnuje zvažování řady alternativ a zkoumání souvislostí mezi těmito alternativami (např. Mednick, 1962; Newell, Shaw, & Simon, 1962). Odpovídajícím způsobem Nemeth, Connell, Rogers, and Brown (2001) zjistili, že ve srovnání se stavem, ve kterém někdo hrál ďáblovu advokáta a kontrolní podmínkou, byl autentický nesouhlas spojován s větším zohledněním opačného postoje a generováním většího podílu původních myšlenek.

Nejnovější pokroky rozpracovaly podmínky, podle kterých menšinový vliv účinně stimuluje odlišné myšlení (pro detailní přehled výzkumu na toto téma viz Wood, Lundgren, Ouellette, Busceme, & Blackstone, 1994), ale klíčový proces zůstává stejný. Velká část výzkumu vlivu menšin je založena na umělých nebo experimentálních skupinách, které pro většinu menšin nepředstavují realitu (kde rozdíly v moci a postavení mohou představovat bariéru proti výše nastíněným rozdílným myšlenkovým efektům). S ohledem na tuto kvalifikaci je pro naši tezi důležité, že výzkum s ad hoc skupinami podporuje základní princip, že menšinové skupiny stimuluje odlišné myšlení. Tedy úroveň kognitivní analýzy, kterou nepřináší obsah sdělení (který je typicky totožný ve studiích, které porovnávaly většinový a menšinový vliv), ale kategorizace skupiny, ze které sdělení pochází. Kromě toho, ačkoli výzkum menšinového vlivu není obvykle popsán tímto způsobem, bylo by

možné chápat souvislosti tak, jak jsou definovány kontrastující menšinou prosazující odlišnou identitu, která zpochybňuje místní normu. Tyto klíčové prvky menšinového vlivu poskytují základ pro naše teoretická expozice: a) stěžejní role sociální kategorizace, b) důležitost kategorických nesrovnalostí a c) výsledný dopad na kognitivní zpracování. Je to právě specifikace těchto kategorizačních podmínek, ke kterým se nyní obrátíme.

Vícenásobná sociální kategorizace

Model CPAG je postaven na výzkumu vztahu mezi vícenásobnou sociální kategorizací a meziskupinovými postoji. V specifikaci části I modelu podmínek kategorizace proto přezkoumáváme výzkum, který se zaměřil na vnímání sociální rozmanitosti. Výzkum nám obecně ukázal, že prožívání různorodosti charakterizované mnohočetnými sociálními kategorizacemi může mít pozitivní vliv na naše postoje k menšinovým skupinám (viz Crisp, 2010a, 2010b; Crisp & Hewstone, 2006, 2007). Model křížené kategorizace (Crisp, Ensari, Hewstone, & Miller, 2002) vymezuje účinky zdůraznění sdílených identit, které překračují existující meziskupinové dichotomie. Model je založen na zavedených principech sociální kategorizace. Ve srovnání s tím, kdy jeden základ pro členství ve skupinách způsobuje zdůraznění rozdílů (Campbell, 1956; Tajfel, 1959; Tajfel & Wilkes, 1963), když se kategorizace kříží, je oslabena významnost rozdílu mezi kategoriemi „my“ versus „oni“. Například kategorizace ras může způsobit zvýraznění rozdílů mezi členy černošské a bělošské skupiny. Nicméně pokud jsou příslušníci obou černošských a bělošských kategorií také ženy, pak (ve vztahu k mužům) jsou černošky a bělošky vnímány jako více podobné. Účinky křížené kategorizace snižující diferenciaci a odpovídajícím způsobem snižující zkreslení, jsou spolehlivé a dobře zavedené (např. Crisp & Hewstone, 1999b; Crisp, Hewstone, & Cairns, 2001; Crisp, Hewstone, & Rubin, 2001; Deschamps & Doise, 1978; Marcus-Newhall, Miller, Holtz, & Brewer, 1993; Vanbeselaere, 1991; Vescio, Judd, & Kwan, 2004; recenze viz Crisp & Hewstone, 1999a; Crisp, Hewstone, Richards, & Paolini, 2003; Mullen, Migdal, & Hewstone, 2001; Urban & Miller, 1998). Na zkřížené kategorizaci je důležité to, že poskytuje model (i když vysoce idealizovaný) základních kategorizačních procesů zapojených do prožívání sociální a kulturní rozmanitosti (v tom, že vyžaduje zpracování, porovnání a využití více základů pro členství ve skupinách). Tato práce však zachovala základní mechanismus, který je založen na diferenciaci, tedy na podobnostech a odlišnostech, a ty nejsou vždy patrné nebo výrazné, když zažíváme rozmanitost. Novější práce o vícenásobné sociální kategorizaci upozornila na druhý mechanismus, který se nezaměřuje na diferenciaci, ale také přináší snížení předsudků. Právě tato práce tvoří základ našeho modelu kognitivní adaptace na zkušenosti s rozmanitostí.

Individuace

Výzkum ukázal, že nutnost zvažovat více kritérií pro sociální kategorizaci může snížit zkreslení, a to nejen kvůli zvýšenému vnímání podobnosti s outgroups, ale

kvůli posunu v módu kognitivního zpracování. Tato druhá cesta k redukovanému zkreslení je však pozorována pouze za specifických kategorizačních podmínek (Crisp, Hewstone, & Rubin, 2001; Hall & Crisp, 2005; Hutter & Crisp, 2005). Crisp, Hewstone a Rubin (2001) požádali účastníky, aby při hodnocení člena skupiny a člena mimo skupinu zvážili pět kategorizací ingroup (navozující podobnost) a pět kategorií outgroup (navozující rozdílnost). Hodnocení byla měřena dotazem účastníků, jak moc se jim líbí členové ingroup a outgroup obecně (na Likertově stupnici od 1 do 7). Model diferenciací vícenásobné kategorizace zde vytváří jednoduchou předpověď: sdílené (ingroupové) kategorizace by měly vést k pozitivnějšímu hodnocení cílové osoby, zatímco nesdílené (outgroup) kategorizace by měly vést k více negativnímu hodnocení. Nicméně v této studii, jak vícenásobné kategorizace ingroup, tak vícenásobné kategorizace outgroup, vedly k nižšímu zkreslení ingroup (ingroup minus outgroup hodnocení) ve srovnání se základním stavem. Dále účastníci v obou podmínkách uvedli, že přemýšlejí o outgroup více jako o jednotlivci než jako o členu skupiny, což byla tendence, které zprostředkovala lepší hodnocení.

Tato zjištění nemohla být vysvětlena diferenciací mechanismem. Zde jak převážně ingroup, tak převážně outgroup vícenásobné kategorizace snižovaly zkreslení ve stejném rozsahu. Mezi touto studií a předchozími studiemi však byl důležitý rozdíl. Zde účastníci přemýšleli nejen o jednom dodatečném základu pro členství ve skupinách, ale o pěti. To naznačovalo, že to nebyl status ingroup nebo outgroup vícenásobných kategorizací, které snižovaly zkreslení, ale spíše spojitost s počtem zvažovaných kategorií. S větším počtem kategorií přichází větší potenciál pro to, aby se vztahy mezi těmito kategoriemi dostaly do konfliktu (tj. byly stereotypně nekonzistentní). Na podporu této myšlenky Hall a Crisp (2005) následně zjistili, že bez ohledu na ingroup nebo outgroup příslušnosti, použití vícenásobných kategorizací k definování cíle outgroups snížilo zkreslení pouze tehdy, když dodatečné kategorizace byly navzájem nepodobné (tj. spíše než podobné nebo nepodobné účastníkovi). Jinými slovy, nezáleželo na tom, zda další kategorizace poskytly základ pro větší podobnost nebo odlišnost aktérů (tj. diferenciací procesy). Co zřejmě určovalo pozitivnější vnímání outgroup členů bylo, zda dodatečné způsoby kategorizace cílové osoby byly koncepčně podobné a překrývající se (např. Běloch, Brit) nebo nepodobné a zjevně nepřekrývající se (např. Britové, muslimové). Zjištění Hallové a Crispa (2005) souhlasí s Linvillovou a Jonesovou (1980) dřívější prací, která testovala jejich složitost-extrémnost modelu. Podle tohoto modelu platí, že čím složitější pohled na skupinu máte, tím mírnější bude váš celkový úsudek o jednotlivém členu skupiny. Navíc argumentovali tím, že lidé častěji dělají extrémní úsudky o členech skupiny mimo skupinu, protože lidé mají tendenci držet méně složitá schéma týkající se skupin outgroup ve srovnání s ingroup. Poskytnutím podpory pro tento model Linville a Jonesová zjistili, že bílí účastníci prokázali větší složitost při přemýšlení o bílých než o černých.

Paralelně se zjištěními Crispa, Hewstona a Rubina (2001) a Halla a Crispa (2005), kde účastníci, kteří přemýšleli o členech mimo skupinu podle více kategorizačních

kritérií, vykazovali menší meziskupinovou předpojatost. Vycházíme-li z Linvillova a Jonesova modelu, dalo by se tvrdit, že přemýšlení o skupinách podle více dimenzí činí jejich vnímání obecně vyváženějším a umírněnějším. V případě Crispa a kol., tak budou členové ingroup, kteří jsou obvykle vnímáni velmi pozitivně, pravděpodobně vnímáni poněkud méně pozitivně, zatímco členové outgroup, kteří jsou obvykle vnímáni v negativním světle, budou pravděpodobně vnímáni o něco méně negativně.

Na základě tohoto výzkumu Crisp a Hewstone (2007) dále tvrdili, že tyto efekty lze připsat procesu, který funguje pouze v kontextech, kde jsou vícenásobné kategorizace kombinovány určitým způsobem. Konkrétně tam, kde vícenásobné kategorizace vytvářejí vysokou úroveň komplexnosti kategorií, to vede k posunu ve stylu zpracování, od heuristického, kategorického způsobu vytváření dojmu k systematictějšímu, individualizovanému způsobu vytváření dojmu konzistentnímu s existujícími duálními modely vytváření dojmu (Fiske & Neuberg, 1990; viz také Brewer, 1988).

Podle Fiskeho a Neubergova (1990) modelu kontinua, vzhledem ke složitosti společenského světa a omezeným kognitivním zdrojům, aktéři pravidelně používají kategorie, když přemýšlejí o ostatních. Kategorické myšlení umožňuje, aby dojmy byly chápány na základě sociálních kategorií, kterých jsou členy (např. pohlaví, rasa, povolání), místo toho, aby vytvářely více individuální dojmy. Takže při setkání s někým aktérem automaticky tuto osobu kategorizují. Avšak tam, kde se cíl nemůže vejít do existujících kategorií nebo kombinací kategorií (např. homosexuální kněz, mužská porodní asistentka), to upoutá pozornost aktérů a ti se zapojí do systematického zpracování, aby zjistili, jak klasifikovat osobu (což nakonec vede k tomu, že jedinec je subtypován jako jedinec; to je typicky méně zaujatá reakce, i když poznamenáváme, že tomu tak nutně není). K tomu dochází, když aktéři narazí na vícenásobné kategorizace, které nelze jednoduše heuristicky a holisticky zpracovat (viz Urada, Miller, & Stenstrom, 2007, pro nedávné důkazy podporující toto tvrzení). Celkově, když více kategorií definuje jedince, mohou být tyto kategorie někdy vzájemně (stereotypně) nekonzistentní. V takovém případě, spíše než aby hodnotili podobnosti a rozdíly mezi cílovou osobou, aktéři kognitivně urychlí zaměření na individuální charakteristiky jako způsob řešení nekonzistence.

Je také užitečné poznamenat, že snížená předpojatost pozorovaná v těchto studiích není spojena s měřítky rekategorizace na vyšší úrovni inkluzivnosti (např. vnímání agregátu jako jedné skupiny), ale spíše s více personalizovaným a individualizovaným způsobem nahlížení na ostatní (Crisp, Hewstone, & Rubin, 2001; viz také Brewer & Miller, 1984), v souladu s Fiskeho a Neubergovým (1990) modelem kontinua.

Důležité je, že tento výzkum specifikuje, jak setkání s kontexty, které vyžadují zaměření na více kategorizací, může změnit způsob, jakým přemýšlíme o ostatních. Jinými slovy, prožívání rozmanitosti (v této idealizované podobě) může spustit osvojení méně heuristického způsobu utváření dojmu. Tato zjištění se shoduje s naší dřívější diskusí o výzkumu menšinového vlivu. V těchto studiích byla kategorizace

pouze jedním z prvků, které vyvolávaly rozdílné myšlení. Kritický byl (nesourodý) vztah mezi menšinovou skupinou a převládající nadřazenou (např. národní) normou.

Tento výzkum o vícenásobné sociální kategorizaci naznačuje, že existují specifické podmínky, za kterých může zkušenost s různorodostí vést k méně negativnímu hodnocení ostatních.

Překvapivé kombinace kategorií

Výzkum akulturace se zaměřuje na jedince, kteří zjistí, že jsou definováni potenciálně nevhodnými kombinacemi sociálních kategorií (např. čínská Amerika; britský Pákistánec). Výzkum vícenásobné sociální kategorizace zjistil, že sladění těchto druhů protichůdných kategorizací vede ke generování emergentních atributů (Hastie, 1981; Hastie, Schroeder, & Weber, 1990; Kunda, Miller, & Claire, 1990). Emergentní atributy jsou atributy připisované kombinacím kategorií, které jsou nezávislé na attributech spojovaných s některou z těchto složek. V Kundově a kol. (1990) ilustrativním příkladu může být „tesař s harvardským vzděláním“ vnímán jako nematerialistický, ale to není něco, co nám vytane na mysl při popisu někoho, kdo je buď prostě „harvardsky vzdělaný“, nebo prostě „tesař“. Je to emergentní vlastnost překvapivé, nebo kontrastereotypní kombinace kategorizací.

S mechanismy nastíněnými výše rezonuje výzkum vnímání kontrastereotypních kombinací, který naznačuje, že takové dojmy jsou konstruovány tak, že nečerpají ze stereotypních informací uložených v dlouhodobé paměti, ale z alternativního procesu vedoucího ke generování nesterotypních atributů. Jinými slovy, nejsou to existující stereotypy, které se používají k vytvoření dojmu, ale procesy, kdy vnímatel zapojuje kognitivní úsilí o vyřešení kategorické nedůslednosti. Jsou dva odlišné prvky řešení nejednotnosti ve více kontextuálních kategoriích: generativní myšlení (rekonstruování cíle s individualizovanými emergentními atributy) a konstituční disinheritance (Hutter) & Crisp, 2005). Konstituční disinheritance je potlačení stereotypních rysů, které jsou nutné pro vyřešení kategorické nesrovnalosti; pokud cíl neodpovídá ani jednomu ze základních stereotypů, tyto stereotypy je třeba alespoň do určité míry zahrnout. Vnímání překvapivých, kontrastereotypních kombinací proto vede k potlačení kontextově dominantních společenských stereotypů ve prospěch individualizovanějšího, emergentního podtypu. V kontextu akulturace, ať už mluvíme o bělošském britském členovi většinové skupiny, který vytváří dojem britského muslima nebo britského muslima, který dává smysl svému místu muslima v Británii, musí oba jedinci projít stejným kognitivním procesem: oba musí sladit protikladné stereotypní předpoklady spojené s tím, že jsou Britové a muslimové, prostřednictvím procesu disinheritance (potlačení konstitutivních stereotypů) a emergentního generování atributů.

Nedávné studie podrobněji specifikovaly procesy podílející se na vnímání překvapivých kombinací kategorií. Hutter a Crisp (2005) vyvinuli úkol, který kvantifikoval charakteristicky vznikající a základní atributy generované při setkání s takovými jedinci. Ve vztahu k nepřekvapivým kombinacím byly překvapivé

kombinace (např. ženská mechanik, zedníci s oxfordským vzděláním) tvořeny menším počtem základních atributů a větším počtem emergentních atributů (kvalitativně odlišné, nové znázornění).

Tento proces byl také shledán kognitivně vyčerpávajícím (Hutter & Crisp, 2006) a zahrnoval relativní inhibici konstitučních (stereotypních) atributů (Hutter & Crisp, 2005, 2008). V souladu s myšlenkou, že vnímání takovýchto kontrastereotypních kombinací čerpá z procesů nastíněných v Fiskeho a Neubergově (1990) impresivním formačním kontinuu, Hutter, Crisp, Humphreys, Waters, a Moffitt (2009) ukázali, že perceiveři (vnímatelé) zřejmě používají kategorie v raných fázích formování dojmu, ale když se stereotypy kategorických kombinací střetnou, přesunou se do více generativního způsobu myšlení (což se projevuje rostoucím používáním vznikajících atributů).

Kognitivní vývoj

Ačkoli se o něm dříve neuvažovalo shodně, existuje druhý studijní obor, který poskytuje konvergentní podporu pro výše nastíněný model sociální kategorizace. Bigler a Liben (1992) vytvořili úkol, ve kterém se děti ve věku 5 až 10 let na základní škole učily třídít informace podle více dimenzí. V podmínce sociálních podnětů dostávali účastníci každý den po dobu 1 týdne jeden soubor 12ti obrázků, na nichž se muži a ženy věnují stereotypně ženským (např. kadeřnice, sekretářka) a stereotypně mužským (např. dělník na stavbě, řidič kamionu) povoláním.

Děti pak nacvičovaly třídění těchto obrázků, nejprve podle pohlaví a poté podle zaměstnání. Dále byly požádány, aby obrázky roztrídily do čtyř hromádek tak, aby se vytvořily odpovídající skupiny pohlaví a povolání. Po této fázi byla účastníkovi ukázána správná matice 2 x 2 (tj. žena/muž x manuální pracovník/ nemanuální pracovník), vytvořená experimentátorem, ukazující obě nepřekvapivé/stereotypní a překvapivé/protistereotypní kombinace. Experimentátor pak odstranil obrázky z jedné buňky matice (například obrázky mužských manuálních pracovníků) a účastníci byli požádáni, aby z vlastní sady obrázků identifikovali obrázek, který patřil do prázdného kvadrantu matice, a zdůvodnili svou volbu. Účastníci pokračovali v procvičování úlohy doplňování matice, dokud všechny děti nedaly alespoň jednu správnou odpověď.

Účastníci byli vyškoleni buď pomocí verze sociálních podnětů úkolu, jak je popsáno výše, nebo verze nesociálních podnětů, učili se třídít boty a klobouky, které se lišily barvou. Bigler a Liben (1992) zjistili, že před tréninkem méně než 3% účastníků bylo schopno tvořit překvapivé, protikladné kombinace kategorií. Po tréninku však 95% trénovaných se sociálními podněty a 68% trénovaných s nesociálními podněty bylo schopno podněty násobit. Jinými slovy, byli schopni vytvořit protikladné kombinace, které definují typ diverzity, o kterém tvrdíme, že je klíčový pro rozvoj kognitivní flexibility. Je pozoruhodné, že školení dětí sociálními podněty vykazovalo výrazně méně genderových stereotypů než účastníci, kteří nebyli školeni (s méně výraznými výhodami vyplývajícími ze školení s nesociálními podněty). Navíc při přímém srovnání dětí, které byly lepší ve vytváření protikladných kombinací s těmi, které

byly horší, vyšlo najevo, že ty první vytvářely méně genderových stereotypů založených na povolání a měly lepší paměť pro protikladné genderové informace v příbězích, které byly čteny než ti, kteří stále nebyli schopni klasifikovat. Je také pozoruhodné, že děti lépe zvládající tento úkol, také dávaly méně genderově stereotypních odpovědí, i když věk a verbální dovednosti byly kontrolovány.

V dalším výzkumu Bigler a Liben (1993) provedli analýzu dětí, u kterých se ve větší či menší míře vyvinula schopnost vytvářet protistereotypní kombinace v tomto úkolu. Zjistili, že mezi bělošskými dětmi ve věku od 4 do 9 let věk negativně koreloval se stereotypem vůči Afroameričanům a pozitivně koreloval s nesterotypními odpověďmi vůči Afroameričanům. Když byly kontrolovány klasifikační schopnosti dětí – měřeno jejich schopností formou protistereotypních kombinací – vliv věku na stereotyp byl podstatně snížen, což naznačuje, že tato schopnost může být důležitá při vysvětlování vývojových změn ve stereotypech. Podobně Averhart a Bigler (1997) měřili schopnost Afroameričanů ve věku 5 až 7 let dokončit vícenásobnou klasifikační úlohu s obrázky dětí na základě pleti, věku, výrazu obličeje, oblečení a pózy a zjistili, že schopnost tvořit protistereotypní kombinace negativně koreluje se stereotypními odpověďmi a pozitivně koreluje s nesterotypními odpověďmi na názory o afrických Američanech.

Konečně Bigler (1995) zjistil, že vícenásobné klasifikační dovednosti zmírňují vliv prostředí do té míry, do jaké děti vytvářejí stereotypy. V rámci letního školního programu se děti účastnily buď třídy, kde byly často tříděny učitelem podle pohlaví, nebo kontrolní třídy, kde pohlaví nebylo použito ke kategorizaci. Děti se schopností vytvářet protikstereotypní kombinace nevykazovaly větší genderové stereotypy ve třídě kategorizace podle pohlaví než v kontrolní třídě. Děti méně schopné vytvářet takové kombinace však vytvářely výrazně více pracovních stereotypů založených na pohlaví a vnímaly každou genderovou skupinu jako více homogenní ve třídě kategorizace podle pohlaví než v kontrolní třídě. Schopnost vytvářet protikstereotypní kombinace tak zřejmě tlumí rozvoj skupinových stereotypů v prostředí skupiny, kde by takové stereotypy jinak mohly vzniknout.

Výzkum kognitivního vývoje nabízí konvergující podporu názoru, že aby zkušenost s různorodostí přinesla pozitivní výsledky, musí zpochybnit existující stereotypy. Studie přinesly podporu pro tvrzení, že děti lépe schopné vytvářet protikstereotypní nebo překvapivé kombinace kategorií vykazují méně stereotypizace v následných úkolech tvorby dojmu. Je důležité poznamenat, že ačkoli je tento výzkum vývojový, pozorované účinky nejsou předpokládaným koncovým bodem vývojového trendu kognitivních schopností. Ve všech těchto studiích byly děti vystaveny specifickému tréninkovému úkolu nebo byly hodnoceny individuální rozdíly ve schopnosti vytvářet protikstereotypní kombinace. Klíčovým bodem je, že stejně jako u dospělých mohou být děti vystaveny idealizovaným formám různorodosti, které vedou k méně zaujatému vnímání druhých, ale pouze tehdy, když tato zkušenost zpochybní existující stereotypní předsudky.

Tvrdíme, že na základní úrovni kategorizace vyžaduje u takových jedinců kulturní adaptaci vedoucí ke sladění kategorizací, které zpochybňují očekávání, přesně

stejným způsobem, jako ve výzkumu diskutovaném v části I (kde obě stereotypně nekonzistentní kategorizace nemohou pouze definovat ostatní, ale také definovat já). Například jak bikulturní jedinci (Benet-Martínez et al., 2006) tak „překvapivé kombinace kategorií“ (Hutter & Crisp, 2005) jsou definováni stereotypně náročným způsobem. Konceptualizace sebe sama jako člena menšinové skupiny postavené proti většinovému kontextu (např. bikulturní Asijský Američan) nebo setkání s jedincem patřícím k překvapivé kombinaci sociálních kategorií (např. ženský mechanik) jsou v kategorizaci pojmů psychologické zkušenosti, které zahrnují stereotypní nekonzistence. Mezi těmito dvěma formami různorodosti existují rozdíly, ale my níže tvrdíme, že se jedná o rozdíl v míře vlastní relevance, nikoliv o kvalitativní rozdíl. Navíc se jedná o rozdíl, který explicitně začleňujeme do modelu v části II. Proto tvrdíme, že výzkum zkoumaný v části I poskytuje základ pro pochopení výchozího bodu procesu, jehož prostřednictvím může být multikulturní, i vnímání multikulturních druhých, výsledkem zobecněné kognitivní flexibility.

II. Podmínky zpracování

Část I poskytla teoretický a empirický základ pro tvrzení, že pro podporu tolerance a pozitivnějších meziskupinových postojů musí mít zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí formu, která zpochybňuje stereotypní očekávání. Výzkum z dospělé i vývojové oblasti podporuje představu, že vystavení idealizovaným formám toho, co nazýváme stereotypně vyzývavou rozmanitostí, může vést k tolerantnějším meziskupinovým postojům. Jedině za těchto kategorizačních podmínek může zkušenost s rozmanitostí přimět vnímatele, aby se zapojili do řešení stereotypních nesrovnalostí. Pokud zkušenost s rozmanitostí nezahrnuje stereotypní nesrovnalosti, pak nedojde k žádné adaptaci – úsudek a chování se budou řídit existujícím stereotypním očekáváním (viz obrázek 1, část I).

Proces navržený tak, aby vyplynul ze zkušeností s těmito kategorizačními podmínkami, je dobře specifikován Fiskeho a Neubergovým (1990) duálním procesovým modelem. Výzkum překvapivých kategorií kombinací zdůraznil odlišné prvky řešení nekonzistence v kontextech definovaných diverzitou: potlačení konstitutivních stereotypů (konstitutivní disinheritance) a více generativní (emergentní) přístup k formování dojmu (Hastie et al., 1990; Hutter & Crisp, 2005, 2006, 2008; Kunda et al., 1990; viz také Bigler & Liben, 1993; Urada et al., 2007). Tento výzkum proto poskytuje předpoklad kategorizačních podmínek a kognitivních procesů, jejichž prostřednictvím dochází k vystavení různorodosti, větší toleranci a menšímu spoléhání na stereotypy při formování dojmu. Tato specifikace stereotypně náročné diverzity je v souladu s Benet-Martínez et al. (2006) a Berryho (1980, 1997) modely kulturní integrace. Náš model se však od těchto přístupů liší v tom, že poskytuje detailní specifikaci základních kategorizačních podmínek, které jsou vyžadovány pro stimulaci procesu nekonzistence - řešení, prostřednictvím kterého lze dosáhnout kognitivní integrace.

V současné době naše specifikace znamená, že zkušenost s rozmanitostí zahrnující stereotypně nesourodé kategorizace vždy povede k procesu řešení nekonzistence.

Nicméně, tak tomu zjevně není. Jak je uvedeno v akulturační literatuře, jednotlivci si mohou vybrat svou strategii akumulace, zapojení se buď do obou, nebo ani do jedné z nabízených sociálních kategorií. Jinými slovy, zda někdo reaguje na zkušenost stereotypně zpochybněním rozmanitosti, zapojením řešení nejednotnosti, tento proces bude záviset na různých situačních a dispozičních faktorech. V další části čerpáme ze zavedeného duálního procesního modelu, pro specifikaci těchto podmínek zpracování (nastíněno v Část II obrázku 1).

Požadavky na propracované zpracování

Model pravděpodobnosti zpracování zpráv (ELM; Petty & Cacioppo, 1986) je modelem zpracování zpráv a změny postoje. Podle modelu existují dvě cesty zpracování, kterými přesvědčivé zprávy mohou jít: centrální (vysoká elaborace) a periferní (nízká elaborace). Kterou cestu si zvolí, závisí na schopnostech a motivaci vnímatelů. Když jsou příjemci motivováni a schopni zpracovat přesvědčivou zprávu, zpracovávají informace přes centrální cestu, zkoumají zprávu a kriticky vyhodnocují obsah zprávy. Pokud však chybí motivace nebo schopnost, může být zpráva zpracována přes periferní cestu, přičemž se spoléhá na podněty, které nejsou založeny na obsahu, jako jsou pravidla palce nebo heuristiky. Ty zahrnují spíše důvěryhodnost vnímaného zdroje nebo počet předložených argumentů než kvalitu argumentu.

Výzkum se zaměřil na situační faktory, které snižují zpracovatelskou schopnost, a tedy diskriminaci kvality argumentů, jako je rozptýlení (Petty, Wells, & Brock, 1976) a časový tlak (Ratneshwar & Chaiken, 1991). Motivace také určuje, zda je zvolena centrální cesta, což se odráží ve faktorech včetně osobní relevance (Petty, Cacioppo, & Goldman, 1981) a odpovědnosti za svůj názorový úsudek (Chaiken, 1980). Nicméně, Cacioppo a Petty (1982) také tušili, že by mohly existovat individuální rozdíly v tom, jak se vnitřně motivovaní účastníci zapojují do snaživého kognitivního myšlení, a tedy s jakou pravděpodobností přemýšlejí o přednostech postoje. Aby toho využili, vyvinuli Need for Cognition (NC) škálu. Pomocí ní bylo zjištěno, že jedinci s vysokou NC jsou ovlivněni více kvalitou argumentů než ti s nízkou NC. Naopak, i když ti, kteří mají nízkou NC, nejsou ovlivněni kvalitou sdělení, bylo v mnoha studiích zjištěno, že jsou ovlivněni periferními podněty, jako je heuristická úvaha o počtu jiných lidí na podporu postoje (Axson, Yates, & Chaiken, 1987).

U specifikace motivace a schopností ELM jako požadavků na propracované zpracování obtojí obecnější podmínky, které určují, zda se lidé při setkání se sociálními podněty zapojí do více náročného, systematického zpracování informací nebo do méně náročného, heuristického procesu (např. Brewer, 1988; Fiske & Neuberg, 1990; viz také Chaiken & Trope, 1999). V kontextu prožívání sociální a kulturní rozmanitosti proto očekáváme, že se uplatní stejné determinanty elaborativního zpracování (v tomto případě řešení nekonzistence) (viz obr. 1, část II). Je pozoruhodné, že i když jsou podmínky zpracování odvozené od ELM založeny na výzkumu vnímání druhých, tyto podmínky platí stejně tak pro individuální chápání zkušeností s rozmanitostí, i když aktéři sami jsou původci rozmanitosti (např. jsou

multikulturní). To je zjevné zejména, když se zamyslíme nad motivacemi, které řídí akulturační strategie imigrantů, o kterých se pojednáme v další části.

Motivace.

Berry (1980, 1997) tvrdí, že přistěhovalci se budou snažit integrovat svou původní a hostitelskou kulturní identitu pouze tehdy, budou-li k tomu motivováni. Například přistěhovalci, kteří zažívají vysokou míru diskriminace, dávají přednost oddělení před integrací (Berry, 2006; Jasinskaja-Lahti et al., 2009). V souladu s tím zažili diskriminaci vnímatelé, kteří se nezapojili do procesu řešení nekonzistence, aby sladili své stereotypně nesourodé původní a hostitelské národní identity. Kim (1988) poznamenal, že ačkoli jedinci zažívající hodnotový konflikt mohou se rozhodnout zapojit do kognitivních procesů, které jsme nastínili výše, mohou být neochotní tak učinit, pokud je hodnotový konflikt příliš velký. Dále jak bylo uvedeno výše Cacioppo et al. (1983) zjistil, že individuální rozdíly v potřebě poznávání určují, zda se vnímatelé zapojí do elaborativního zpracování, a očekávali bychom podobný dopad také na tendence zapojit se do snaživého myšlení s cílem vyřešit stereotypně nesourodé kategorizace. V souvislosti s tím Hutter et al. (2009) zjistil, že u jedinců motivovaných vysokou osobní potřebou struktury (PNS; Neuberg & Newsom, 1993) byla menší pravděpodobnost, že se rozhodnou zapojit do řešení nekonzistence, když se setkají s netradiční kombinací sociální kategorie (protože přemýšlení o takové stereotypně náročné rozmanitosti porušuje touhu těchto vnímatelů po soudržném a strukturovaném světě).

Kromě obecných podmínek potřebných k vyvolání elaborativního zpracování nastíněného ELM, existují určité specifické individuální rozdíly, které se vztahují na zkušenost sociální a kulturní rozmanitosti. Například jedinci, kteří jsou otevřenější zkušenostem (McCrae, & Costa, 1985), mohou s větší pravděpodobností vyhledávat a přijímat zkušenosti, které vyžadují vyrovnání se se stereotypními nesrovnalostmi, jako je získávání multikulturních zkušeností s cestováním do zahraničí (viz Leung & Chiu, 2008). Zvláštní význam má pozitivní postoj k multikulturalismu. Podle Verkuytena (2005) je multikulturní ideologie „pozitivním pohledem na kulturní udržování etnickými menšinovými skupinami... souběžnou potřebou přizpůsobit se rozmanitosti spravedlivým způsobem“ (str. 121). Je to přesvědčení, že společnost by měla tolerovat, zahrnovat a poskytovat rovné postavení různým náboženským, etnickým a kulturním skupinám. Tento přístup ostře kontrastuje s asimilační ideologií, známou také jako barvoslepý přístup. To je myšlenka, že harmonie lze dosáhnout pouze odhozením kulturních rozdílů a sjednocením na mnohem širším základě, jako je národnost. Přijetí multikulturní ideologie je specificky relevantní pro zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí, protože můžeme předpokládat, že jedinci, kteří si váží rozmanitosti a odlišnosti, budou motivováni zapojit se do procesu řešení stereotypních nesrovnalostí. Naopak barvoslepá ideologie svědčí o volbě ignorovat stereotypní nesrovnalosti.

Když některý z těchto dispozičních nebo situačních faktorů brání jednotlivcům zapojit se do elaborativního zpracování tam, kde je rozmanitost definována

protichůdnými kategorickými referenčními rámci, mohou pocítit některé nebo všechny negativní účinky akulturačního stresu nastíněného na začátku tohoto článku. Pokud tomu tak je, mohou řešit konflikt prostým ignorováním nebo popíráním alternativních informací, které jsou v rozporu s preferovaným hlediskem (Conway, Schaller, Tweed, & Hallett, 2001). Naproti tomu dispoziční nebo situační faktory, které vedou jedince k elaborativnímu zpracování, zvyšují pravděpodobnost, že zkušenost s rozmanitostí, která zpochybňuje stereotypní očekávání, spustí proces řešení nekonzistence specifikovaný v našem modelu. A konečně, osobní relevance je jedním z determinantů elaborativního zpracování nastíněného ELM a je obzvláště relevantní, protože zachycuje důležitý rozdíl v případě sociální a kulturní rozmanitosti.

Tvrdili jsme, že náš model se vztahuje jak na jedince, kteří patří do kategorií, které jsou stereotypně nekonzistentní, tak na vnímání ostatních, kteří jsou členy kategorií, které jsou stereotypně nekonzistentní, například zda je jedinec členem menšiny (např. akulturační) nebo většinové (např. hostitelské země) skupiny. Nicméně ačkoliv procesy mohou být stejné, existuje rozdíl pro tyto jedince z hlediska míry osobní relevance. Pro příklad, na rozdíl od většiny hostitelských zemí, je diverzita více osobně relevantní pro jedince vstupující do nové hostitelské kultury (tj. je multikulturní) na základě jejich menšinového statusu ve většinovém kulturním kontextu. Přistěhovalci by tak měli být více motivováni zapojit řešení nekonzistence do hledání smyslu svého místa v nové společnosti, ve srovnání s většinovými členy hostitelské skupiny. Na podporu tohoto tvrzení se obvykle zjistí, že menšiny upřednostňují integraci více než většinové skupiny (Berry, Kim, Power, Young, & Bujaki, 1989).

Schopnost.

Pokud jde o schopnosti, výzkum ELM specifikoval situační faktory, které snižují dostupnost kognitivních zdrojů, jako je rozptýlení (Petty, Wells, & Brock, 1976) a časový tlak (Ratneshwar & Chaiken, 1991). Podle zkušeností se sociální a kulturní diverzitou bychom očekávali typické podmínky, které snižují kognitivní zdroje, aby zabránily vnímatelům zapojit se do řešení nekonzistence, i když jsou k tomu motivováni. Tyto podmínky by mohly zahrnovat časová omezení nebo kognitivní přetížení (vícenásobné cíle zpracování; Macrae, Hewstone, & Griffiths, 1993). Předpoklad zpracování schopností je v souladu se zjištěními z našeho přehledu ve výzkumu vnímání sociální rozmanitosti a vícenásobné sociální kategorizace: pokusy vytvořit individuální dojmy definované jako překvapivé kombinace kategorií (např. homosexuální kněz, mužská porodní asistentka) selhávají pod kognitivní zátěží. Jedním z důsledků úzkosti je vyčerpání kognitivních zdrojů (Easterbrook, 1959; Kahneman, 1973), což zase nutí jedince spoléhat se na stereotypy (Wilder & Shapiro, 1991), když akulturní stres doprovází multikulturnost, dalo by se očekávat, že budou omezeny zdroje dostupné pro řešení nekonzistence. Je to proto, že dva odlišné prvky řešení nekonzistence vyžadují zpracování náročné na zdroje: generativní myšlení (rekonstruování cíle s individualizovanými emergentními atributy) spolu s

potlačení existujících stereotypů (Hutter & Crisp, 2005, 2006). Stručně řečeno, i když jsou kategorické podmínky správné pro to, aby diverzita vyvolala řešení nekonzistence, bez motivace a schopnosti se do tohoto procesu zapojit, jednotlivci tak neučiní. Pokud je konflikt hodnot vysoký, kognitivní zdroje jsou nízké, nebo existují jiné faktory, které způsobují akulturační stres, jedinci zažívající diverzitu se mohou jednoduše rozhodnout zaměřit se na jeden kategorický rámec, který upřednostní před druhým (viz obrázek 1, část II). Pokud však jsou splněny obě podmínky kategorizace a zpracování, pak to spustí proces řešení nekonzistence, který tvoří základ následné úpravy (část III modelu CPAG).

III. Adaptace

V částech I a II jsme specifikovali podmínky kategorizace kognitivního zpracování vyžadované pro zkušenosti s různorodostí a pro spuštění procesu řešení nekonzistence. Na základě zavedených teorií duálních procesů náš model předpovídá, že tento proces je nejpravděpodobněji pozorován u jedinců, kteří jsou vysoce motivováni zapojit se do úkolu řešení stereotypních nekonzistencí (např. když je úkol seberelevantní). Protože proces řešení stereotypních nekonzistencí je namáhavý, účastníci musí být nejen motivováni, ale také kognitivně schopni zapojit elaborativní zpracování potřebné pro sladění konfliktních kategorizací (tj. nebýt pod kognitivní zátěží). V části III upřesňujeme, jak se při opakované zkušenosti se stereotypně náročnou různorodostí jedinci kognitivně přizpůsobují procesu řešení nekonzistence. Jak vysvětlujeme v následujícím textu, adaptace je pro navrhovaný model stěžejní, protože je předpokladem pro zobecnění.

Adaptace jako inhibice

Jak je uvedeno v částech I a II, zkušenost s diverzitou, která zpochybňuje stereotypní očekávání, spouští proces řešení nekonzistence, v němž vnímatelé (jsou-li motivováni a schopni) potlačují stávající stereotypní znalosti ve prospěch generativnějších strategií tvorby dojmu. Jedná se však o dočasný posun ve zpracování; jediné vystavení se případům stereotypně náročné diverzity nevede přímo k chronickým změnám v kognitivním stylu. Je pravděpodobnější, že proces řešení nekonzistence zprvu vyústí ve vznik podtypu (Weber & Crocker, 1983, viz též Hewstone, 1994; Johnston & Hewstone, 1992). Tento podtyp představuje (pravděpodobně menší) restrukturalizaci vlastního kategorického světového názoru, sestaveného z emergentních atributů (Hutter & Crisp, 2005), které v izolaci mohou mít pouze dočasný nebo omezený vliv na kognitivní styl vnímatele. Postupem času však při opakovaném vystavení stereotypně náročné rozmanitosti, v různých prostředích, opakovaně zapojující se do mentálních operací spojených s nekonzistencí, může mít řešení trvalejší dopad. Abychom pochopili, jak dochází ke kognitivní adaptaci, musíme zvážit, jak opakované zapojení se do procesu nezávisle ovlivňuje obě kritické složky procesů. Dosud jsme přezkoumali důkazy na podporu návrhu, že pokud vystavení se diverzitě zahrnuje sladění stereotypně nekonzistentních kategorií, spustí to proces řešení nekonzistence.

Prvním prvkem tohoto procesu je potlačení existujících stereotypů spojených s konfliktními kategorizacemi. Druhý je více generativní, divergentní myšlenkový proces, který vede k emergentním atributům: individuálnímu dojmu. Dojmy vytvořené z relevantních outgroups jsou méně závislé na stereotypech a jsou následně méně zaujaté (např. Bigler & Liben, 1992; Crisp, Hewstone, & Rubin, 2001; Hall & Crisp, 2005; Hastie et al., 1990; Hutter & Crisp, 2005; Kunda et al., 1990). Jak bylo uvedeno v části II, oba prvky tohoto procesu vyžadují kognitivní zdroje. Tvrdíme, že ačkoliv jsou generativní procesy (například přicházení s emergentními atributy) elaborativní, systematické a náročné na zdroje, bez ohledu na to, kolikrát se do nich lidé zapojí, potlačení stávajících stereotypů se může s opakovaným zapojením stát kognitivně snadnějším.

Vzhledem k dlouhotrvající zkušenosti se stereotypně náročnou diverzitou očekáváme, že zdroje potřebné pro zapojení se do řešení nekonzistence budou sníženy, protože potlačovací prvek procesu se stane automatizovaným (tj. stereotypní informace jsou bez námahy potlačeny při tvorbě dojmu. Myšlenka, že potlačení stereotypu se může stát automatizovaným, byla založena na výzkumu samoregulace předsudků. Monteith, Devine, and colleagues“ (Devine & Monteith, 1999; Monteith & Mark, 2005; Monteith, Sherman, & Devine, 1998) model samoregulace nastiňuje, jak se časem lze díky motivaci vyhnout projevu negativních stereotypů a vést k automatizaci potlačování. Tvrdí, že jedinci s nízkým předsudkem jsou motivováni k tomu, aby se vyhýbali vyjadřování negativních stereotypních reakcí, takže kdykoli zažívají automatickou aktivaci stereotypů, používají potlačovací strategie, aby zajistili, že aktivované stereotypy neovlivní jejich chování. S praxí si však takoví jedinci vypěstují schopnost automaticky monitorovat své poznávací schopnosti, aby odhalili a potlačili (zatímco potlačení se používá k označení vědomého, snaživého procesu ovládnutí stereotypní exprese, automatizace tohoto procesu znamená, že proces probíhá mimo vědomí a bez nutnosti alokovat kognitivní zdroje) vliv stereotypů na chování.

Extrapolací z neuropsychologického modelu behaviorální inhibice (Gray, 1982) Monteith (1993) tvrdí, že jedinci s nízkým předsudkem sledují svou tendenci aktivovat stereotypy o skupinách, a když detekují jakoukoliv aktivaci, systém zasáhne, aby potlačil stereotypní znalosti, zajistí, že to neovlivní chování, a nahradí to individualizovanou reakcí (dosaženou pomocí generativního myšlení). Devine a Monteith (1999) argumentovali, že „opakovaná a častá inhibice po aktivaci stereotypu... by měla sloužit k automatizaci procesu inhibice po aktivaci stereotypu“ (p. 354). Existuje velké množství důkazů podporujících názor, že sledování a potlačení aktivace stereotypu může být s praxí méně kognitivně náročné (Monteith, 1993; Monteith, Ashburn-Nardo, Voils, & Czopp, 2002; Monteith, Sherman, & Devine, 1998; Monteith, Spicer, & Tooman, 1998; Monteith & Walters, 1998; viz též Kawakami, Dovidio, Moll, Hermsen, & Russin, 2000; Moskowitz, Gollwitzer, Wasel, Schaal, 1999). Model je také v souladu s představou, že potlačení negativních stereotypů je snadnější pro lidi, kteří si vyvinuli chronické rovnostářské cíle (např. Moskowitz a kol., 1999). A neuropsychologické důkazy, které ukazují, že konflikt při

zpracování informací vede k aktivaci přední cingulované oblasti mozku, oblasti, která monitoruje konflikt (Botvinick, Nystrom, Fissell, Carter, & Cohen, 1999).

Stejně jako u samoregulace předsudků, s rostoucí zkušeností stereotypně zpochybňující rozmanitost, jednotlivci automatizují sledování a potlačování stereotypních znalostí. Jako u samoregulace předsudků závisí tento proces také na motivaci jednotlivce. Stejně jako nižší předsudky pravděpodobně uspíší praxi stereotypního sledování a potlačování v samoregulaci předsudků, motivace, která orientuje lidi k zapojení se do rozmanitosti, pravděpodobně uspíší řešení nekonzistence (a potlačení konfliktních stereotypů ve prospěch generativního myšlení). Pokud se zkušenost neopakuje, nebo pokud jedinec již neaktivuje řešení nekonzistence v reakci na takové zkušenosti, nedochází k žádné adaptaci a úsudek a chování se vracejí k spoléhání se na existující stereotypy. Pokud se však zkušenost opakuje a podmínky zpracování jsou správné, pak se jedinci přizpůsobují opakovanému zapojení a řešení stereotypních nekonzistencí tím, že se naučí potlačovat existující znalosti v relevantních budoucích úsudcích (viz specifikace opakovaného zapojení mechanismu řešení nekonzistence na obrázku 1 v části III). Vývoj tohoto inhibičního mechanismu je rozhodující pro získání generalizované kognitivní flexibility.

IV. Generalizace

Základem hypotézy zobecnění modelu je, že procesy zapojené do řešení nekonzistence jsou zásadně sdíleny s řadou dalších hodnotících domén. To znamená, že kognitivní požadavky na (například) kreativitu, flexibilitu, pozornost k minoritním názorům, flexibilnější produktivitu pracovních skupin, zahrnují potlačení existujících, prototypových nebo dominantních reakcí z dlouhodobé paměti ve prospěch nových reakcí, které vznikají z generativního myšlenkového procesu. V každodenním životě, když jsme konfrontováni s takovými druhy úkolů, musíme potlačit existující znalosti a generovat nové reakce, což jsou úkoly, které od nás vyžadují čerpání z omezených kognitivních zdrojů. Jinými slovy, vědomé potlačení dominantních, prototypových nebo stereotypních reakcí ponechává méně dostupných zdrojů pro generování nových odpovědí (a naopak).

Jedinci, kteří se kognitivně adaptovali na zkušenost se sociální a kulturní rozmanitostí, získají zkušenosti s tímto typem mentální operace; to znamená, že zautomatizují potlačovací prvek. Jako takoví, když narazí na úkol se strukturálně podobnými požadavky, jako je sladování odlišností definovaných diverzitou, nebudou se již muset vědomě zapojovat do potlačovacího prvku řešení nekonzistence; budou bez námahy potlačovat vliv stereotypních informací na své myšlenkové procesy. Výzkum učení, který tuto hypotézu zobecnění podporuje, ukázal, že jednotlivci mají tendenci používat model řešení, který byl užitečný v minulosti, i když byl odstraněn z původního kontextu, ve kterém byl způsob řešení naučen (Strickler & Bonnefil, 1974; viz také Tadmor, Tetlock, & Peng, 2009; Triandis, Brislin, & Hui, 1988). Pokud je technika rozlišení opakovaně pozitivně posílena, stane se dominantním stylem reakce jedince při vstupu do nových situací, které evokují

disonanci. Řešení kategorických nesrovnalostí zdůrazněných zkušeností se stereotypně zpochybňující různorodostí tak časem vyústí v tendenci přijímat stejné strategie, když se kontexty vyžadující potlačení setkávají se znalostmi, založenými na stereotypech a generativním myšlení (Antonio a kol., 2004; Benet-Martínez a kol., 2006; Gutierrez & Sameroff, 1990; Suedfeld & Bluck, 1993; Low, 1999; Tadmor & Tetlock, 2006; Tadmor, Hong, Chiu, & No, 2010).

Snadná inhibice typicky dominantních, stereotypních nebo prototypových informací o kognitivním zpracování jednotlivců je kritická v řadě oblastí, protože uvolňuje kognitivní zdroje pro neautomatizovanou generativní složku procesu řešení nekonzistence. Vzhledem k tomu, že všechny ostatní složky jsou si rovny, jedinci, kteří se kognitivně přizpůsobili zkušenosti se stereotypně náročnou diverzitou (např. biculturní lidé, lidé s multikulturní zkušeností, ti, kteří vstoupili do protistereotypní pracovní oblasti), budou kognitivně flexibilnější než ti, kteří tak neučinili. Je to proto, že díky tomu, že nepotřebují alokovat kognitivní zdroj k potlačení existujících znalostí, mají více zdrojů k alokování generativního myšlení. V souladu s touto myšlenkou poskytují biculturní jedinci, kteří (argumentujeme) dosáhli kulturní integrace řešením stereotypních rozdílů mezi jejich původní a hostitelskou kulturou, důkaz spontánní kognitivní flexibility.

Gutierrez a Sameroff (1990) zjistili, že biculturní mexické americké matky s větší pravděpodobností vysvětlovaly chování tím, že identifikovaly interagující roli environmentálních, ústavních a psychologických vlivů spíše, než by identifikovaly singulární příčinu (tj. potlačení dominantní reakce a schopnost generovat více alternativních reakcí). Benet-Martínez et al. (2006) zjistili, že popisy čínských a amerických kultur biculturními jedinci zahrnují více pohledů (spíše než aby odpovídaly na první dominantní, stereotypní reakci, která je napadla). To byl zejména případ biculturních jedinců s vysokým podílem biculturní integrace identity (BII), což je míra, do jaké jedinec vnímá své kultury jako vzájemně kompatibilní (tj. jedinci, kteří jsou motivováni zapojit se do kognitivního smíření stereotypně nesourodých kulturních rámců). Je pozoruhodné, že tato práce ukazuje, jak navržený model může vysvětlovat rozdíly mezi tím, že je aktér multikulturní, a vnímáním multikulturních druhých prostřednictvím rozdílných stupňů zapojení do základního mechanismu nastíněného modelem CPAG. Být biculturní je spojeno s větší mírou generalizované kognitivní flexibility, než být monokulturní, díky opakovanému zapojení do procesu řešení nekonzistence (např. Benet-Martínez et al., 2006; viz obr. 1, část III).

Nicméně, jak uvádíme v našem přehledu výzkumu kreativity, monokulturní lidé, kteří vnímají větší stupeň stereotypně náročné diverzity prostřednictvím multikulturní zkušenosti (což také vede k opakovanému zapojení do řešení nekonzistence za správných podmínek zpracování), mohou také vykazovat generalizovanou kognitivní flexibilitu.

Tvrdíme, že tento adaptační proces umožní flexibilní kognitivní přístup ke sladění stereotypně nesourodých kategorizací, které budou patrné napříč několika

doménami, konkrétně v každé doméně, která vyžaduje základní kognitivní dynamiku spojenou se sladěním nesrovnalostí. Je to proto, že jakmile je potlačovací prvek automatizován, může být aplikován na nové soudné úkoly, které by obvykle vyžadovaly kognitivní zdroje. Uvolněním zdrojů pro generativní prvek jsou adaptovaní jedinci schopni prokázat větší kognitivní flexibilitu v daném úkolu (viz obrázek 1, část IV).

V závěrečné části článku se věnujeme důkazům o diverzifikované kognitivní flexibilitě, která je v souladu s výše uvedenými klíčovými principy modelu. Model stanovuje velmi specifický soubor podmínek, kterým se musí přizpůsobit rozmanitost, aby byla zachována kognitivní flexibilita, tedy podmínky, na které se dosud výzkumníci nezaměřovali, v oblastech, které zkoumáme. Naším záměrem je proto vyzdvihnout tyto studie a rozsah oblastí, ve kterých lze nalézt podporu, a založit tak budoucí testování použitelnosti modelu v těchto a dalších oblastech.

Sebekonstrukce

Výzkum sebekonstrukce, je odvozen z literatury, která se zaměřuje na psychologické a behaviorální dopady členství dvou stereotypně nekonzistentních sociálních kategorií. Pokud prožívání rozmanitosti vytváří kognitivní flexibilitu, mělo by to být pozorovatelné na úrovni sebekonstrukce a přinášet pozitivní výsledky v kontextech, které spoléhají na flexibilní sebekonstrukci. Obecnou myšlenku, že flexibilní autokonstrukty mohou být kognitivně adaptivní, testoval Linville (1985, 1987), který požádal účastníky, aby roztřídili osobnostní rysy, které je popisovaly do kategorií. Ti, kteří tvořili mnoho kategorií, reagovali na falešnou zpětnou vazbu, že při následném úkolu selhali, méně negativně než ti, kteří tvořili méně kategorií. Tyto myšlenky jsou také vyjádřeny ve výzkumu o složitosti sociální identity (Brewer, 2010; Brewer & Pierce, 2005; Roccas & Brewer, 2002), kde nejde jen o číslo, ale také o složitost (nepřekrývající se) identit, které člověk má, aby se chránil před averzními účinky hrozby. Roccas a Brewer (2002) tvrdí, že složitá sociální identita vyplývá ze zkušeností s prostředím, v němž se nepotkávají všechny sebekategorizace člověka, ale kde je člověk povinen integrovat protichůdné identity. To je v souladu s předpovědí modelu, že prostředí charakterizované stereotypně náročnou rozmanitostí, může vyvolat větší kognitivní flexibilitu, projevuje se sníženou tendencí spoléhat se na stereotypní informace, a tendencí věnovat se kreativnější konstrukci. To by se mělo vztahovat nejen na ostatní, ale i na nás. Jinými slovy, tento proces by měl vést k větší tendenci myslet na druhé v méně stereotypních pojmech (jak dokládá výzkum vícenásobné sociální kategorizace v části I), ale tyto výsledky by měly být patrné i ve vnímání sebe sama. V souladu s touto předpovědí Brewer a Pierce (2005) ukázali, že vyšší úroveň komplexnosti sociální identity (menší překrývání mezi členy skupin) je spojena s větší tolerancí vůči vnějším skupinám, včetně větší podpory afirmativní akce a multikulturních ideologií. Větší komplexnost souvisela také s úrovní vyššího vzdělání, liberální politickou ideologií a věkem. Zjistili, že i starší účastníci vykazovali větší komplexnost sociální identity a

pravděpodobně o sobě přemýšlí komplexněji, otevřeněji a pružněji; měli by proto zastávat pozitivnější meziskupinové postoje.

Některé nedávné studie o hrozbě stereotypu nabízejí další podporu myšlenky, že kognitivní flexibilita, odvozená od rozmanitosti, může přinést výhody pro sebekonstrukci. Hrozbu stereotypem lze definovat jako ohrožení potvrzením toho, že negativní stereotyp skupiny vztahujeme na sebe. Je vnímána jako sebehodnotící hrozba, která může mít rušivé účinky (Steele, 1997). Názorným příkladem je zjištění, že afroameričtí vysokoškolští studenti vykazovali nižší intelektuální výkon, když si připomněli kulturní stereotyp, že černoši byli intelektuálně na nižší úrovni, než běloši (Steele, 1997). Efekt však lze vyvolat za široké škály podmínek. Mezi ně patří zviditelnění identity (prosté vyplnění rasy nebo pohlaví v dotazníku; např. Shih, Pittinsky, & Ambady, 1999; Shih, Sanchez, & Ho, 2010), zvýšení zdánlivé diagnostiky testu (uvádějící, že test je spolehlivým a platným měřítkem schopností v příslušných oblastech; např. Steele & Aronson, 1995) nebo sólového statusu (situace, ve kterých se člověk domnívá, že je jediným zástupcem stereotypní skupiny; např. Sekaquaptewa, Waldman, & Thompson, 2007). Efekt lze také pozorovat v široké škále oblastí. Patří mezi ně špatné matematické výkony studentek v porovnání s mužskými studenty (ve srovnání s tím, když nebyly; viz Schmader, 2002; Spencer, Steele, & Quinn, 1999; Rosenthal & Crisp, 2006), studentky s nízkým socioekonomickým statusem ve srovnání se studenty z prostředí s vysokým socioekonomickým statusem (Croizet & Claire, 1998), a sportovní výkony bělošských účastníků ve srovnání s černošskými účastníky (J. Stone, Lynch, Sjomeling, & Darley, 1999).

Tvrdíme, že prožívání rozmanitosti, které zpochybňuje stereotypní očekávání, může pomoci odstranit tyto inhibiční účinky na kvantitativní výkonnost podporou vytváření více flexibilní autokonstrukce. Pokud tomu tak je, měli bychom najít důkazy snížení stereotypní hrozby ve studiích, které indukují nebo upozorňují na zkušenosti se stereotypně náročnou rozmanitostí. Pokud se jednotlivci zapojí do procesu řešení stereotypních nesrovnalostí vyplývajících z jejich zkušeností s rozmanitostí, pak by to mělo umožnit flexibilitu v sebekonstrukcích, které jednotlivcům umožní se interpretovat funkčně optimálními (spíše než kontextově definovaným) způsobem. Důkazy podporující tuto premisu pocházejí z nedávných studií Crispa, Bacheho a Maitnera (2009). Autoři tvrdili, že lidé, kteří úspěšně zvládli protistereotypní domény, jako jsou ženy, které uspějí v oborech či povoláních typicky ovládanými muži, rozvíjejí psychologické prostředky k odvrácení stereotypní hrozby. Dvě cílové skupiny byly vystaveny typické manipulaci se stereotypní hrozbou (byli informováni, že účelem studie je porovnání matematických schopností žen a mužů). Jedna skupina se skládala z vysokoškolaček psychologie, typická účastnická skupina ve studiích stereotypních hrozeb. Druhou skupinu tvořily studentky strojírenství, skupinu, která zažila stereotypně náročnou rozmanitost (tj., být kontrastereotypní v prostředí, ve kterém se ony samy nacházejí). Obě studie odhalily, že ve srovnání se studentkami psychologie, které vykazovaly typický stereotypní efekt ohrožení (nižší výkon při informování o srovnání s muži), ženy inženýři nevykazovaly žádnou výkonnostní újmu při vystavení stejnému

srovnání. Ve skutečnosti inženýrky předvedly ještě lepší výkonnost při ohrožení pohlavím ve srovnání s výchozím stavem.

Zde můžeme nalézt přímou paralelu s výzkumem bikulturalismu, o kterém jsme se již zmínili. I když zde zjevně existují také rozdíly. Ženy (nebo muži) vstupující do protistereotypních domén, se ocitají v prostředí, které od nich trvale vyžaduje, aby vyřešily nesrovnalosti mezi jejich genderovým sebestereotypem a genderově-profesním stereotypem. Dopad na kognitivní flexibilitu by měl být podobný tomu, který byl zaznamenán v mezikulturní literatuře. Jednotlivci, kteří vstupují do protistereotypních profesních domén, ve skutečnosti splňují kritickou kategorizaci a pracují s předpoklady, o kterých jsme se již zmínili. Vzhledem k tomu, že tyto ženy jsou menšinou vstupující do většinového kontextu, je kontext seberelevantní. Ony si (obvykle) zvolily protistereotypní doménu a jsou motivovány k řešení zjevného konfliktu mezi genderovými a profesními stereotypy.

Zlepšený výkon pod hrozbou, který vykazují inženýrky, je v souladu s myšlenkou, že se tyto účastnice kognitivně adaptovaly na stereotypně náročný kontext, v němž se ocitly. Tato interpretace je v souladu s dřívějšími teoriemi McGuira, McGuira a Wintona (1979), kteří tvrdili, že když si lidé všimnou svého vlastního vysokého výkonu, který je v rozporu s očekáváním, stává se internalizovaným, sebedefinujícím a generalizovaným.

Organizační rozmanitost

Výzkum, který sledujeme v této sekci, se zaměřuje na dopady vnímání rozmanitosti ve skupinách, které zahrnují stereotypní nesrovnalosti. Velká pozornost byla věnována zkoumání potenciálních přínosů rozmanitosti pracovních skupin (pro nedávné recenze, viz van Knippenberg & Schippers, 2007). Existuje obecný názor, že rozmanitost v týmech by měla být spojována s lepším týmovým výkonem (Robinson & Dechant, 1997). Výzkumy však byly neprůkazné. Některé argumentovaly tím, že neexistuje konzistentní pozitivní účinek rozmanitosti na výkon na pracovišti (Webber & Donohue, 2001) nebo že výkonnostní výhody rozmanitosti se často vyskytují za velmi přísných podmínek (např. Jackson, Joshi, & Erhardt, 2003; Milliken & Martins, 1996). Specifikace stereotypně náročné rozmanitosti může pomoci vysvětlit tato rozdílná zjištění.

Mannix a Neale (2005) uvádějí, že přehled literatury o rozmanitosti a výkonu je informativní. Definovali rozmanitost obecně, jako konstrukt, který zahrnuje demografické (např., rasa, věk) a nedemokratické (vzdělávací, pracovní zkušenosti a odborné znalosti) faktory. Autoři si všimli dvou kontrastních přístupů k rozmanitosti. Jeden pro výkon optimistický a jeden pesimistický. Optimistický přístup „hodnoty v rozmanitosti“ (Cox, Lobel, & McLeod, 1991) tvrdí, že rozmanitost je prospěšná pro týmové výsledky. Tento předpoklad podporují i důkazy z laboratorních studií že různorodé skupiny předčí homogenní skupiny (např. Gruenfeld, Mannix, Williams, & Neale, 1996; Nemeth, 1986; Stasser, Stewart, & Wittenbaum, 1995). Bantel a Jackson (1989) se podívali na složení nejvyšších manažerských týmů 199 bank a zjistili, že více inovativních bank bylo řízeno týmy,

kteřé se vyznačují pestrou škálou zkušeností (viz také Wiersema & Bantel, 1992). Hambrick, Cho a Chen (1996) zjistili, že týmy nejvyššího managementu v leteckém průmyslu, které byly různorodé, pokud jde o vzdělání a odbornost, vykazovaly větší sklon k akci než homogenní týmy. Hamilton, Nickerson a Owan (2003) zjistili, že heterogenní týmy textilních dělníků byly spojeny s vyšší produktivitou.

Mannix a Neale (2005) poznamenali, že někteří výzkumníci schvalují „pesimistickou perspektivu“ skupinové diverzity. Podle této perspektivy, když se vyžaduje, aby jednotlivci z různých skupin spolupracovali, vzniká sociální rozdělení, které má za následek špatnou sociální integraci, nízkou úroveň soudržnosti a v důsledku toho i nízkou týmovou výkonnost. To je podobné myšlence, že pokud jednotlivci nejsou motivováni a schopni se zapojit do řešení stereotypních nesrovnalostí vyplývajících z konfliktu v kulturách, vznikne akulturní stres (viz Rudmin, 2003). Jinými slovy, v souladu s předpoklady kategorizace našeho modelu uvedenými v části I, rozdíly, které vytvářejí rozdělení, nezpochybňují očekávání.

Například Wagner, Pfeffer a O'Reilly (1984) zjistili, že s největší pravděpodobností odejdou starší manažeři, kteří byli věkově vzdálenější svému týmu. Tsui, Egan, & O'Reilly (1992) zjistil, že čím více byli jedinci ve velkých organizacích demograficky odlišní od svých pracovních skupin, tím méně byli psychologicky vázáni ke své skupině, tím méně měli v úmyslu zůstat ve firmě a tím vyšší úroveň absentérství měli. To vše jsou příklady prostého ukládání kategorických rozdílů v rámci existujícího kontextu. Spíše než podpora kognitivní flexibility, pouhé uvědomění si rozdílů pravděpodobně povede k efektům zvýraznění kategorií a ve skutečnosti větší diferenciaci rolí, větším předsudkům mezi skupinami (viz Crisp, Hewstone, & Rubin, 2001; Deschamps & Doise, 1978).

V souladu s naším modelem Mannix a Neale podpořili názor Hoffmana (1959), který tvrdil, že skupiny nejlépe generují kreativní řešení, když vyžadují řešení kognitivního konfliktu, který vzniká z rozmanitosti (viz Triandis, Hall, & Ewen, 1965).

Naopak přiznání důležitosti zapojení se do kategorií konfliktů ve skupinách může motivovat lidi, aby se zapojili do procesu řešení nejednotnosti. Van Knippenberg et al. (2004) navrhl model kategorizace a rozpracování (CEM) diverzity pracovních skupin, který se částečně opírá o představu, že zvýšená produktivita bude pozorována pouze tehdy, když budou lidé motivováni a schopni vyřešit rozdíly, které vznikají v různých skupinách. V souladu s rozlišením mezi procesy založenými na diferenciaci a procesy řešení nejednotnosti, které jsme provedli v části I, tento model obhajuje potřebu vytvářet diverzitu, a to nejen prostřednictvím vystavení vícenásobným kategorizacím, ale také způsoby, které zpochybňují stávající očekávání. Podle tohoto modelu by diverzita měla vést ke zvýšení výkonnosti, protože jejím výsledkem je zpracování informací, výměna informací a pohledů, což vede k hlubší diskusi a integraci informací. Model také navrhuje, že při neexistenci podmínek, které podporují zpracování (to, co nazýváme řešením nekonzistence), mohou procesy sociální kategorizace vést ke zkresení mezi skupinami (v souladu s diferenciací procesy popsány v části I). Kritickým faktorem v tomto modelu je

přesvědčení o rozmanitosti, které je v souladu s myšlenkou, že motivace zapojit se do kognitivního sladování rozdílů, je kritická. Práce skupiny musí být motivována přemýšlením o svých zkušenostech rozmanitým způsobem, který zpochybňuje stávající očekávání (Homan, van Knippenberg, Van Kleef, & De Dreu, 2007; viz také van Knippenberg, & van Ginkel, 2010).

Kreativita

Výzkum, který v této části zkoumáme, se zabýval jak dopady multikulturní rozmanitosti, tak dopady vnímání multikulturní rozmanitosti u jiných. Kreativita zahrnuje kognitivní flexibilitu, definovanou podle tří dimenzí (Rietzschel, De Dreu & Nijstad, 2007). Flexibilita je míra, do jaké jsou kontranormativní příklady považovány za prototypické. Fluence je počet vygenerovaných alternativ. Originalita je míra, do jaké je řešení sémanticky neotřelé. Všechny tři definují kreativitu jako kolektivní pojem (Rietzschel a kol., 2007, str. 856). Je zajímavé, že všechny tři vypadají jako charakteristiky řešení nekonzistence, stejně jako prvky úkolů, používaných ve výzkumu vícenásobné sociální kategorizace.

Crisp, Hewstone, a Rubin (2001) a Hall a Crisp (2005) požádali účastníky, aby přemýšleli o nejrůznějších způsobech, jak by mohli klasifikovat cílovou osobu a jak by zajistili, aby použité kategorie spolu nesouvisely. Dalo by se namítnout, že takové instrukce vyžadují flexibilitu (výklad cíle více než jedním způsobem), plynulost (přemýšlení o mnoha různých způsobech, jak kategorizovat cíl) a originalitu (přemýšlení o neotřelých způsobech k dosažení cíle; viz Hutter & Crisp, 2005, a diskuse nad „truhlářem s harvardským vzděláním“). Důležitější pro náš model je, že výše uvedené charakteristiky kreativity přesně odpovídají charakteristikám generalizovaným kognitivní flexibilitou, kterou lze předpokládat na základě opakovaného řešení nekonzistence. Flexibilita se podobá potlačení stereotypních myšlenek; originalita a plynulost se podobají generativnímu myšlení. V souvislosti s tvořivostí, zobecnění těchto tendencí znamená větší tendenci ignorovat bezprostředně zřejmá nebo dominantní řešení problémů, uvolnění zdrojů pro iniciaci více generativního myšlení. Jinými slovy, pozorování zvýšené tvořivosti tam, kde různorodost zkušeností odpovídá principům našeho modelu, představuje dobrý test specifikovaných adaptačních procesů.

Dvojjazyčnost

Tím, že se dvojjazyční jedinci naučili druhý jazyk, typicky reprezentující hostitelskou kulturu, prokázali jasnou motivaci kognitivně se zapojit do procesu kulturní a kognitivní integrace (být multikulturní). Okoh (1980) testoval devíti- až jedenáctileté nigerijské a velšské žáky, kteří byli buď dvojjazyční, nebo jednojazyční. Dvojjazyční účastníci získali výrazně vyšší skóre v testech verbální tvořivosti než jejich jednojazyční kolegové. Carringer (1974) srovnával mexické vysokoškolské studenty, kteří byli buď španělsko-anglicky dvojjazyční, nebo hovořili pouze španělsky. Zjistil, že dvojjazyční studenti získali výrazně vyšší skóre než jednojazyční studenti na

Torrance Testy kreativního myšlení, pokud jde o figurální plynulost, slovní flexibilitu a originalitu, než španělští jednojazyční studenti.

Kharkhurin (2005) porovnával rusko-anglické dvojjazyčné studenty imigranty, žijící ve Spojených státech a rusko-anglické dvojjazyčné vysokoškolské studenty, žijící v Rusku, s jednojazyčnými anglickými rodilými mluvčími. Dvojjazyční jedinci, kteří byli zdatní alespoň v jednom jazyce, předčili jednojazyčné účastníky v části zkráceného Torranceho testu pro dospělé, což byla míra odlišných schopností myšlení. Konkrétně byli schopni aktivovat více nesouvisejících pojmů současně (plynulost) a udržet je aktivní během tohoto myšlenkového procesu (rozpracování). Nakonec Stephensová (1997) zkoumala hispánské děti ze španělsky mluvících domovů ve Spojených státech. Zjistila, že dvojjazyčné děti předčily své jednojazyčné protějšky v oblasti kreativního řešení problémů.

Multikulturní zážitek

Leung, Maddux, Galinsky a Chiu (2008) navrhli několik důvodů, proč by multikulturní zážitek mohl přispět k tvořivosti. V souladu s naším modelem jeden z nich spočívá v tom, že jelikož cizí kultury mohou obsahovat velmi odlišné hodnoty a přesvědčení na rozdíl od vlastní kultury, lidé, kteří se s nimi setkají (vnímají rozmanitost), se mohou zapojit do procesu řešení nejednotnosti, což by mělo vést k větší kognitivní složitosti. Leung a Chiu (2010; studie 1) se proto zeptali evropských amerických vysokoškoláků, kteří sledovali 45minutovou promítání, které se buď zaměřilo pouze na čínskou kulturu (jednokulturní stav), na americkou a čínskou kulturu (podmínka juxtapozice), na prvky fúze americko-čínské kultury (podmínka fúze) nebo na americkou kulturu (podmínka kontroly). Účastníci v podmínkách juxtapozice a fúze napsali více tvůrčích příběhů než účastníci v ostatních podmínkách.

Kromě tohoto experimentálního důkazu o okamžitém pozitivním dopadu vystavení stereotypně náročné rozmanitosti, Leung a Chiu (2008) poskytli korelační důkazy. Autoři měřili skóre vysokoškoláků na škále multikulturních zkušeností (MES; Leung & Chiu, 2010), která zkoumá rodinnou přistěhovaleckou historii, délku času stráveného mimo domovský stát, znalost cizích jazyků, etnickou příslušnost jejich nejbližších přátel a oblíbených hudebníků nebo hudebních skupin a druh kuchyní podávaných v jejich oblíbených restauracích. Účastníci následně dokončili tvůrčí úkol. Ti s vyšším skóre na MES prokázali větší plynulost při vytváření tvůrčích nápadů. Ačkoli zkušenost se stereotypně náročnou rozmanitostí nebyla v této studii specifikována, je pravděpodobné, že multikulturní zkušenost zahrnuje jak příležitost, tak motivaci přizpůsobit se řešení stereotypně nekonzistentních kulturních rámců.

Maddux a Galinsky (2009) zkoumali, zda jeden konkrétní aspekt multikulturní zkušenosti, trávení času v zahraničí, je spojen se zvýšenou kreativitou. Ve dvou korelačních studiích míra zkušeností účastníků žijících v zahraničí (nikoli však jejich zkušenost s pouhým cestováním do zahraničí) předpovídala jejich kreativitu u dvou různých úkolů. Přizpůsobení se cizí kultuře navíc zprostředkovalo vztah mezi množstvím času stráveného v zahraničí a kreativitou. V souladu s naším adaptačním

mechanismem se účastníci, kteří žili déle v zahraničí, spíše přizpůsobovali nové kultuře, začleňovali nové způsoby myšlení a chování, a právě tato adaptace předpovídala zvýšenou kreativitu.

Navzdory síle tohoto spojení mezi multikulturální zkušeností a tvořivostí mohou určité situace tento vztah oslabit, což je v souladu s předpokladem našeho modelu pro zpracování motivace. Výzkum zjistil, že lidé s vysokou potřebou kognitivního uzavření (NFCC) mohou být méně ovlivněni vystavením se rozmanitosti. Jedinci, kteří jsou vysoko v NFCC, preferují řád a předvídatelnost a mají tendenci být rozhodní a uzavření. Proto dávají přednost pevným odpovědím, spíše než aby museli zvažovat více alternativ. Vzhledem k tomu, že normy konkrétní kultury poskytují konvenční a široce přijímaná řešení, výzkum ukazuje, že ti s vysokým NFCC mají silnou tendenci používat vlastní kulturní normy, kterými se řídí jejich úsudek. Například ti s vysokým NFCC mají tendenci přistupovat k normativně dostupným příkladům: pokud jsou požádáni, aby uvedli příklady ovoce, je u nich pravděpodobné, že uvedou jablka a pomeranče, spíše než méně známé plody jako cukrová třtina a rebarbora (Chiu, Morris, Hong, & Menon, 2000; viz také Hong, Morris, Chiu, & Benet-Martínez, 2000). Vysoký NFCC je proto motivačním faktorem, který predisponuje jedince proti zapojení se do řešení nekonzistence jako reakce na stereotypně vyzývající rozmanitost.

Ideologie

Multikulturální ideologie jsou spojovány s pozitivnějšími postoji k outgroups (Verkuyten, 2010). Například Wolsko, Park, a Judd (2006) zjistili, že experimentálně zmanipulované schvalování multikulturalismu bylo spojeno s větším vnímáním toho, že etnické skupiny se od sebe liší pozitivnějšími postoji k etnickým outgroups, včetně afirmativní akce, shovívavé přistěhovalecké politiky (přijetí většího počtu imigrantů do Spojených států) a shovívavé anglicky mluvící politiky (povolování dvojjazyčných tříd). Ward a Masgoret (2006) zjistili, že schvalování multikulturální ideologie bylo spojeno s nižší úrovní vnímané meziskupinové hrozby, která byla zase spojena s větším pozitivním postojem k imigrantům. Richeson a Nussbaum (2004) zjistili, že účastníci vystavení multikulturální perspektivě, vykazovali nižší míru implicitního meziskupinového zaujatí než ti, kteří byli vystavení „barvoslepé“ perspektivě. A konečně v souvislosti s hodnocením dopadu vysokoškolského vzdělávacího programu zaměřeného na rozmanitost Gurin, Nagda a Lopez (2004) zjistili, že účastníci následně vyjadřovali častěji demokratické smýšlení, častěji hlásili, že těží ze zkušeností a perspektiv jiných etnických skupin, a vnímali větší pocit sounáležitosti v hodnotách týkajících se práce a rodiny se skupinami jinými, než jsou jejich vlastní.

V souvislosti s touto prací jsou některá zjištění týkající se vnímání sociální rozmanitosti, zvláště významné pro Model CPAG. Wolsko, Park, Judd a Wittenbrink (2000) zjistili, že účastníci primárně spjatí s multikulturální ideologií byli nejen méně zaujatí, ale také vyjadřovali silnější stereotypy o černoších, vnímali své osobní

hodnoty jako méně podobné černošským i bělošským Američanům a dělali přesnější odhady skutečných rozdílů, než účastníci v barvoslepém stavu. Je však důležité poznamenat, že u žádného z těchto opatření se neobjevily žádné rozdíly ve stereotypní valenci mezi podmínkami. Jinými slovy, stereotypy byly schváleny ve stejné míře pro oba černošské a bělošské cíle a při schvalování pozitivních versus negativních stereotypů nebyla odhalena žádná zaujatost.

Přestože tato zjištění přímo netestují účinky stereotypně zpochybňující rozmanitost, nabízejí důležité poznatky o tom, jak může fungovat předpoklad motivace. Pokud podněcování multikulturní ideologie vede lidi k tomu, aby se zapojili do stereotypně zpochybňující rozmanitosti, měli by si jako první krok všimnout a uznat stereotypní rozdíly. Wolsko a kol. (2000) zjistili, že multikulturní ideologie (sama o sobě) zvyšuje povědomí o stereotypních rozdílech. Tam, kde jsou tyto rozdíly stereotypní nesrovnalosti, které definují sebe nebo ostatní, očekávali bychom, že se jednotlivci zapojí do elaborativního zpracování vyřešení rozdílů, a při opakovaném zapojení by to vedlo k přizpůsobené kognitivní flexibilitě, jak je uvedeno výše.

A konečně, stejně jako motivující angažovanost s nekonzistentním řešením, mohou být i flexibilnější ideologie výsledkem procesu kognitivní adaptace. Spekuluje o tom, že lidé, kteří mohou mít trvalé zkušenosti se stereotypně vyzývanou různorodostí, mohou být více spokojeni s nejistotou a nejednoznačností, může jim být dopřán akutnější pocit nelegitimity v sociálních systémech, možná je u nich větší pravděpodobnost zapojení se do strategií ke zlepšení nízkého skupinového statusu (Tajfel & Turner, 1986). Spekuluje také o tom, že zkušenost se stereotypně zpochybňující různorodostí a kognitivní flexibilitou, kterou přináší, jsou spojeny s tendencemi vzdorovat konformitě se systémově odůvodňujícími normami. Systémové zdůvodnění teorie (Jost & Banaji, 1994) tvrdí, že jednotlivci mají obecný ideologický motiv se „obhajovat, ospravedlňovat a podporovat“ (Jost, Pelham, Sheldon, & Sullivan, 2003, str. 14). I když takové tendence mohou odradit jednotlivce k zapojení elaborativního myšlení k řešení stereotypních nesrovnalostí, zkušenost se stereotypně zpochybňující různorodostí může vést k většímu uvolnění nejistoty, umožnit vnímatelům vidět věci z více perspektiv, umožnit lidem představit si věci jinak, než jsou, a podpořit výzvy vůči status quo. Obecněji můžeme očekávat, že se tyto tendence odrazí v zavedených měřítkách rigidního a konzervativního myšlení, o nichž je známo, že předpokládají rozdíly v politických postojích a ideologické orientaci.

Obecná diskuse

V tomto přehledu jsme s modelem kognitivní adaptace pokročili ke zkušenosti se sociální a kulturní rozmanitostí. Tento Model kategorizace-zpracování-adaptace-generalizace (CPAG) nastiňuje čtyři fáze, kterými může zkušenost s rozmanitostí vést ke generalizované kognitivní flexibilitě (viz obrázek 1). Část I modelu specifikuje podmínky kategorizace. Rozmanitost musí být prožívána způsobem, který zpochybňuje stereotypní očekávání. Pokud zkušenost s rozmanitostí nezahrnuje stereotypní nekonzistence, pak nedojde k adaptaci – úsudek a chování se budou řídit

existujícím stereotypním očekáváním. Pokud jsou tyto podmínky kategorizace splněny, musí být správné také podmínky zpracování pro spuštění procesu nekonzistence (část II). Pokud není vnímatel motivován ani schopen zapojit se do procesu nekonzistence, pak k adaptaci nedojde a úsudek a chování budou opět vedeni existujícím stereotypním očekáváním. Pokud kategorizace a zpracování splňují podmínky, pak se spustí nekonzistentní proces rozlišení, který lze rozložit na dva komplikované podprocesy náročné na zdroje: potlačení stereotypní znalosti a rozšířené generativní myšlení. Tento proces má za následek individuální dojem z jedince, se kterým se setkáváme a je základem pro kognitivní adaptaci (část III). Pokud zkušenost není opakovaná, nebo pokud se jedinec nezapojí do řešení nekonzistence v reakci na budoucí zkušenosti, k žádné adaptaci nedojde, a úsudek a chování se vrátí k spoléhání na existující stereotypy. Nicméně, při opakované zkušenosti s rozmanitostí a opakovaným zapojením řešení nekonzistence, jednatel bude přizpůsobovat a dokazovat všeobecnou kognitivní flexibilitu napříč vícečetnými doménami úsudku a chování (část IV).

Tato zobecněná flexibilita bude patrná inhibicí stereotypně založeného obsahu v kontextech úsudku, které vyžadují nekonzistentní řešení. To umožňuje uvolnění omezených kognitivních zdrojů pro generativní složku procesu, což vede k relativně lepšímu výkonu ve srovnání s neadaptovanými jedinci.

Ve čtyřech částech tohoto článku jsme přezkoumali důkazy, které podporují čtyři odlišné složky modelu uvedené na obrázku 1. Tato práce podporuje základní principy modelu a ilustruje kognitivní důsledky, které rezonují napříč několika oblastmi, od meziskupinových postojů, organizační diverzity, tvořivosti a ideologií.

Důsledky a aplikace

Tento přehled nabízí řadu nových poznatků a pohledů na kategorizaci, diverzitu, akulturaci a adaptaci. Za prvé, bikulturní jedinci vykazují důkazy kognitivní flexibility, ale až dosud neexistovala žádná detailní specifikace kognitivních procesů, jejichž prostřednictvím se tato flexibilita rozvíjí. Model integruje sociální kategorizaci (Crisp & Hewstone, 2007) a kognitivní vývojové perspektivy (Bigler & Liben, 1992), aby nastínil podmínky kategorizace potřebné k tomu, aby diverzita vyvolala generalizovanou kognitivní flexibilitu. Dále čerpá ze zavedených teorií duálních procesů – konkrétně Fiskeho a Neubergova (1990) kontinuálního modelu tvorby dojmu a Pettyho a Cacioppova (1986) modelu pravděpodobnosti zpracování – poskytujeme specifikaci procesů a podmínek zpracování potřebných k tomu, aby se tato kognitivní flexibilita rozvíjela. Tyto modely duálních procesů jsou stěžejní pro chápání sociální kategorizace a sociálního vnímání psychology, ale dosud žádný výzkum výslovně nespojil mechanismy nastíněné v těchto modelech se zkušeností s rozmanitostí.

Za druhé, naše recenze ukazuje, že základní složky navrhovaného modelu lze najít napříč několika doménami a cílovými skupinami. Model se vztahuje na jakýkoli kontext, ve kterém jednatel prožívá rozmanitost definovanou protichůdnými kategorickými rámci a má motivaci a schopnost kognitivně tyto odlišnosti řešit. Při

specifikaci základní kategorizace a podmínek zpracování poskytuje model široce použitelný popis základních podmínek a procesů prostřednictvím sociálních zkušeností, které mohou změnit kognitivní styl jedince. Ačkoli výzkumníci nehledali předpoklady a procesy, které jsme identifikovali, byli jsme schopni najít důkazy, které vyhovovaly specifickým podmínkám napříč řadou domén.

Třetím aspektem tohoto přehledu je detailní specifikace adaptačního mechanismu, kde opět integrujeme teorii a výzkum z nesourodých oblastí. Na základě práce o selfregulaci předsudků (Monteith, 1993) můžeme například vysvětlit, proč bylo zjištěno, že biculturní jedinci jsou spontánně tvořivější než monokulturní jedinci a proč, když takoví jedinci přistupují k tvůrčím úkolům, automaticky potlačují stávající předsudky a hledají nové způsoby, jak přistupovat k řešení.

Za čtvrté, tento model poskytuje nový popis kognitivní integrace, který je paralelní s výzkumem kulturní integrace (Berry, 1980, 1997). Přestože existují dobře specifikované sociální a zdravotní výsledky spojené s vyjednáváním konfliktních kulturních rámců (Berry a kol., 2006; Liebkind, 2001; Sam a kol., 2008; Shih & Sanchez, 2005), podle našich znalostí je náš podrobný model toho, jak může taková kognitivní adaptace probíhat, za jakých podmínek bude s největší pravděpodobností pozorována a jak vede k jakémusi všeobecnému kognitivnímu prospěchu naznačenému v díle Benet-Martínez a dalších, první.

Konečně za páté, tento model poskytuje přehled o významu sociálních faktorů při změně základních kognitivních tendencí. Zkušenosti většiny lidí s kategorizací, a zejména řešení konfliktních stereotypních referenčních rámců, se pravděpodobně projeví v jejich každodenní zkušenosti se sociálními skupinami. Jsou to také sociální zkušenosti s diverzitou, které s největší pravděpodobností inspirují k řešení takových nesrovnalostí. Tento přehled ukazuje, jak tyto sociální zkušenosti formují naše kognitivní schopnosti a jak tyto schopnosti mohou následně prospět výkonnosti jedinců v řadě oblastí úsudku.

Být multikulturní a vnímající multikulturnost

Jiní – revidováno

V průběhu tohoto přehledu jsme integrovali literaturu, která se zaměřuje na dva způsoby prožívání rozmanitosti. Za prvé jsme čerpali z výzkumu dokumentujícího psychologický a behaviorální dopad na jedince, kteří sami definují stereotypně náročnou rozmanitost (např. být multikulturní – čínský imigrant v Británii). Za druhé jsme čerpali z výzkumu dokumentujícího psychologický a behaviorální dopad na jedince, kteří vnímají stereotypně náročnou rozmanitost u ostatních (např. vnímání multikulturních druhých – bílý Brit přemýšlí o čínském imigrantovi nebo s ním komunikuje). Podle našich znalostí se jedná o první pokus o integraci těchto dvou zdrojů, reprezentovaných v jednom extrémním základním výzkumu sociální kategorizace v oblastech sociálního poznávání a meziskupinových vztahů, biculturalismu a akulturace v oblasti mezikulturní psychologie. Tvrdíme však, že to má značnou hodnotu, a že budoucí výzkum tuto integrační perspektivu úspěšně přijme.

Model CPAG je založen na integraci těchto dvou zdrojů a na podporu navržených podmínek a procesů čerpáme z důkazů z obou hledisek. Konkrétně, důkaz pro podmínky kategorizace uvedené v části I čerpá z výzkumu, který se zaměřuje na vnímání stereotypně náročné rozmanitosti (např. Bigler & Liben, 1992; Crisp & Hewstone, 2007). V části II čerpáme z literatury, která uvádí oba pohledy, abychom upřesnili podmínky zpracování. První zpracování stavu je mít schopnost (např., vnímání překvapivé kombinace kategorií pod kognitivní zátěží; Hutter & Crisp, 2006). Druhá podmínka zpracování je mít motivaci (Benet-Martínez et al., 2006; Berry, 2006). V části III upřesňujeme hypotézy adaptace, čerpáme z Monteith, Sherman, and Divine's (1998) modelu seberegulace předsudků (model zaměřující se na vnímání druhých).

Konečně v části IV čerpáme, pro ilustraci důkazů a pro zobecnění, z obou literatur. Patří sem práce o stereotypní hrozbě bytí; (např. Crisp a kol., 2009), organizační diverzitě (vnímání; např. van Knippenberg a kol., 2004), dvojjazyčnosti a tvořivosti (bytí; Kharkhurin, 2005), multikulturní zkušenosti a tvořivosti (vnímání; např. Leung & Chiu, 2008; Maddux & Galinsky, 2009) a ideologii (vnímání; např. Verkuyten, 2010). Že jsme byli schopni nastínit paralely napříč těmito různorodými zdroji, s jejich rozdílným zaměřením na účinky základního bytí nebo vnímání sociální a kulturní rozmanitosti, je svědectvím použitelnosti modelu.

Uznáváme, že ať už zkušenost se stereotypně náročnou diverzitou zahrnuje vlastní členství v kategorii nebo vnímání druhých, bude mít dopad na procesy, které jsou nastíněny v modelu CPAG. V souladu s tím jsme do modelu explicitně zabudovali rozlišení mezi těmito formami diverzity. Pro příklad, jak je popsáno v části II, by menšinový přistěhovalce v hostitelském národním kontextu měl pravděpodobně větší motivaci zapojit se do procesu řešení stereotypních nesrovnalostí, než člen většinové skupiny. Takoví jedinci mají větší pravděpodobnost, že se do procesu řešení nesrovnalostí zapojí opakovaně, protože jsou konfrontováni se stereotypně náročnou diverzitou na denní bázi (díky svému menšinovému postavení). To je v souladu s empirickou prací, která ukázala větší kognitivní flexibilitu u bikulturních jedinců, ve srovnání s monokulturními jedinci (Benet-Martínez et al., 2006). Tedy, ačkoliv náš model a recenze zdůrazňují základ, společné a základní kognitivní mechanismy podílející se na řešení stereotypně nesourodých kategorizací napříč všemi těmito různými zdroji, také explicitně rozeznává a vysvětluje rozdíly mezi příslušností ke stereotypně nekonzistentním kategorizacím a vnímání stereotypně nekonzistentních kategorizací. Proto věříme, že model CPAG otevře škálu nových a integrujících perspektiv a umožní generativní teorii, výzkum a aplikaci tím, že poskytne společný rámec pro pochopení toho, co tyto různé pohledy na diverzitu spojuje a co odlišuje.

Zabrání akutní stres kognitivní Integraci?

Integrace nemusí vždy vyústit v pozitivní výsledky nastíněny výše. Zejména někteří výzkumníci kritizují Berryho (1980, 1997) model, a zejména obhajobu integrace jako strategii spojenou s nejpozitivnějšími výsledky adaptace, zdraví, a pohody.

Například Rudmin (2003) tvrdil, že situace je mnohem méně jasná, než Berryho model naznačuje. Aby to demonstroval, provedl revizi 68 akulturačních typologií publikovaných v oblastech psychologie, sociologie a antropologie mezi lety 1918 a 1984. Zjistil, že pouze 53% z těchto modelů očekává, že integrace bude mít pozitivní výsledky, zatímco 34% očekává negativní výsledky. Rudmin tvrdil, že konflikt vyplývající ze snahy o sladění nevhodných behaviorálních norem nemusí být kognitivně prospěšný, ale místo toho může být spojen s řadou negativních výsledků, včetně frustrace, tísně, marginalizace, nejistoty, viny a strachu z toho, že bude vnímán jako duplicitní. Bikulturalismus navíc může být méně stabilní, než je obecně vnímáno, kvůli rozdílům v moci mezi skupinami a kvůli nátlaku ze strany dominantní skupiny.

Rudmin dále tvrdil, že účinky akulturačních strategií na psychickou pohodu a psychopatologii byly zřídka empiricky prokázány přesným způsobem, přičemž většina výzkumů je založena na vybraných případových studiích nebo korelacích mezi měřeními matoucích konstruktů.

Podobně, i když model poskytuje integrační a teoretickou hodnotu při identifikaci základních kategorizací a zpracování podmínek, od nichž se očekává, že povedou ke kognitivní adaptaci na zkušenosti, připouštíme určitá omezení. Zejména diverzita v reálném životě může mít řadu souvisejících stresorů, které bojují proti kognitivnímu řešení konfliktních stereotypů. Jedinci musí být motivováni k tomu, aby se kognitivně zapojili do stereotypně náročné diverzity. Ve skutečnosti velmi nízká úroveň motivace může vést k tomu, že diverzita, náročná na stereotypy, je vnímána jako ohrožující, stresující nebo averzivní, což vede k negativním psychologickým nebo behaviorálním důsledkům, jak nastínil Rudmin (2003).

Přestože jsme se zaměřili na explicitní rozvoj modelu kognitivní adaptace na tyto zkušenosti s rozmanitostí, emocionální a behaviorální důsledky těchto negativních zkušeností jsou relevantní ve všech oblastech, které jsme přezkoumali, a budou důležité pro budoucí výzkum.

Zpracování periferních tras

V tomto článku jsme uvedli, že teprve tehdy, když se vnímatelé přizpůsobí opakovanému zapojení nekonzistentního řešení, se objeví dlouhodobější změny kognitivní flexibility. Odpovídajícím způsobem jsme zaměřili naši pozornost na skupiny s dlouhodobějším působením (např. multikulturní zkušenost, dvojjazyční jedinci) a výkonem na úkoly vyžadující vědomé přidělení kognitivního zdroje (tvořivost, produktivita pracovních skupin). Jako takové je pro model klíčové elaborativní zpracování, odpovídající motivace a schopnost alokovat potřebný kognitivní zdroj. Tento centrální proces řešení nekonzistence naznačuje, že kdybychom hodnotili flexibilitu bezprostředně po zkušenosti se stereotypně náročnou diverzitou, pozorovali bychom pokles. Je to způsobeno dočasným vyčerpáním zdrojů potřebných k zapojení se do elaborativního zpracování (alespoň v počátcích vývojové trajektorie).

Pro příklad, pokud bychom posuzovali tvořivost po vystavení stereotypně náročné rozmanitosti u monokulturních jedinců, pravděpodobně bychom pozorovali sníženou tvůrčí výkonnost kvůli vyčerpání zdrojů po propracovaném zpracování, které řeší nekonzistenci. Pokud je nám známo, neproběhl žádný publikovaný výzkum této hypotézy, ale představuje důležitý teoretický test modelu v budoucích studiích. Je to také důležitá úvaha pro praktickou implementaci modelu. Je dobré vědět, že aplikace modelu může zahrnovat dočasné znevýhodnění úkolů spoléhajících na kognitivní flexibilitu.

Na druhé straně existuje potenciál pro zpracování periferních tras, jako je tomu u modelu pravděpodobnosti vypracování. Je možné, je-li aktér vystaven stereotypně náročné různorodosti, že je upřednostňováno myšlení charakterizované tendencí snadněji vytvářet nesourodé asociace. Primární myšlenkové pochody nevyžadují žádné elaborativní zpracování, a tak lze pozorovat zlepšení v kognitivní flexibilitě; nicméně v souladu se zpracováním periferní cesty jsou takové efekty pravděpodobně slabší a pouze dočasné ve srovnání s kognitivními změnami, které přinášejí elaborativní zpracování. Dále Petty a Cacioppo (1986) tvrdí, že elaborativní a periferní zpracování se vzájemně nevyklučují – obojí může nastat současně. Jako takové lze dokonce ihned pozorovat zlepšení v kognitivní flexibilitě poté, co se jednotlivci zapojí do procesu sladování stereotypních nesrovnalostí, za předpokladu, že míra flexibility sama o sobě nevyžaduje přidělení kognitivních zdrojů (např. měření doby odezvy).

Závěr

V tomto přehledu tvrdíme, že prožívání rozmanitosti, které zpochybňuje stávající stereotypní očekávání, může prospět jednotlivcům, skupinám i společnosti. Tato analýza má důležité důsledky. Vzdělávací strategie, které začleňují zkušenost stereotypně náročné rozmanitosti, by měly pomoci posílit kognitivní flexibilitu a tvořivost a podpořit sebevědomí a otevřenost při zvažování protinormativních způsobů myšlení. Takové strategie mohou podpořit zpochybňování převládajícího sociopolitického klimatu, v němž se nacházíme, a strategií sociální tvořivosti potřebných k ovlivnění společenských změn. Obecně tento přehled podporuje potřebu přijmout širší perspektivu ve výzkumu rozmanitosti. Perspektivu, která spojuje multikulturní kontakt a sociální dopady, jako jsou předsudky a meziskupinová diskriminace, s účinky kategorizace a kognitivními procesy. Myšlenka, že generalizované výhody mohou vzejít ze zkušenosti se stereotypně zpochybňující diverzitou, je odrazem našich vyvíjejících se multikulturních společností a tato recenze ilustruje, jak výzkum sociální kategorizace může poskytnout syntézu, díky které můžeme propojit zkušenost širších sociálních a kulturních trendů s individuálním poznáním a chováním. Jak se budou tradiční hranice, které charakterizovaly velkou část dvacátého století, postupně rozpadat, pochopení těchto a dalších psychologických a behaviorálních dopadů vyplývajících ze zkušeností sociální a kulturní rozmanitosti, se stane stále důležitějším úsilím.